

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

891.99

lx-53

Մ Ա Ր Դ Ն

Մ Ա Ն Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն
Ե Ր Ի Տ Ա Ս Ա Ր Դ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն
Ծ Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ք Ե Ր Թ Ո Ւ Ա Մ
Տ Ե Ա Ռ Ն Մ Ո Վ Մ Ի Ս Ի Վ. Ա Մ Պ Ե Ր Պ Յ
Ե Պ Ի Ս Կ Ո Պ Ո Ս Ի Գ Ր Ո Յ Ի Ս Յ

Վ Ե Ն Ե Տ Ի Կ

Ս Ո Ւ Ր Բ Ն Ղ Ա Ջ Ա Ր
1886

891-99

Ա-53

391. 99

20 JAN 2006

19 NOV 2010

Ա-53

Ա. Կ.

Մ Ա Ր Դ Ն

Մ Ա Ն Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ե Ր Ի Տ Ա Ս Ա Ր Դ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ծ Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Բ Ե Ր Թ Ո Ւ Ա Ծ

Տ Ե Ա Ռ Ն Մ Ո Վ Ս Ի Ս Ի Վ. Ա Մ Պ Ե Ր Պ Օ Յ

Ե Պ Ի Ս Կ Ո Պ Ո Ս Ի Գ Ր Ո Յ Ի Ա Յ

Վ Ե Ն Ե Տ Ի Կ

Ի Ս Ո Ւ Ր Բ Ե Ն Ղ Ա Ջ Ա Ր

1886

08.02.2013

19162

1714

Ա Ձ Դ

Յընթացս յիսներեկի քահանայութեանս
'ի բեմս, յօստանս և 'ի բացի, ոչ այլ ինչ էր
բանիցս նպատակ, բայց ծանուցանել մարդոյ
զմարդ և զվախճան իւր: Յօդս ցնդել բանից բը-
նաւորեալ հաշուելով, զառաջիկայ քերթուա-
ծըս յամս ծերութեան մշտաբարբառ յետնոցս
թողուլ յուշարար յիշատակ և իբր հրաժարա-
կան 'ի կենցաղոյս, ոչ յօրրս դափնեաց և
սարդենեաց տենչիւ՝ յոճ վսեմ և բարձր պեր-
ճացեալ, այլ զգօն, պարզ և զիւրիմաց հազ-
ներդ, ախորժեկի ազգիս բնաւորութեան յար-
մարեալ արձանագրեցի:

Գերայ. Մովսէս վ. ԱՄՊԵՐՊՈՅԵԱՆ

Զայս խուն վաստակ թողում յետնոցս 'ի հրա-
 Բանք բեմասաց յայերս թուուցեալ առօրին, [հանգ.
 Արգասաւոր եղեալ գիտեմք դուն ուրեք.
 Ոյր վասն 'ի տիպ դրոյմել վարկաք կարևոր,
 Ստէպ ընթերցմամբ ճշգրիտ մարդոյն կերպակցեալ,
 Ոչ իբր յարուեստ քերթողութեան նըկըրտեալ,
 Բարձր յոճ և վսեմ, այլ դիւրիմաց և յըզգօն,
 Ոչ սարդենեաց և ոչ դափնեաց տենչացեալ,
 Եւ ոչ ըզթռիչս ծանուցանել ըզհոգւոյս,
 Քան թէ մարդոյ դիւրն էութիւն երկնաստեղծ:

ՊԱՏԿԵՐԳՐՈՑՍ

Բելխարայ զաստուածութեան (Թեկն անէալ) վտարան.
Զեալ իւրովն (Թաթափի յերկնուստ յանգումնդ)։

Դիտումն Արարչին 'ի ստեղծման մարդոյն' յետ անկ-
ման հրեշտակաց. մարդ 'ի պատկեր Աստուծոյ ստեղծեալ։
Եղծեալ պատկերին նորոգման խորհրդածութիւնք և ու-
րոշումն։

Ընդհանուր մարդկութեան ապականութիւն և ջնջու-
մն ջրհեղեղաւ, պահեալ 'ի սերունդ մարդկութեան
զարդարն զՆոյ ընտանեօք։

Ընդ սերունդս Սեմայ հաճեալ և (Թլփատութեամբ
ինքեան սեփականեալ զնոսա, և (Թողեալ զամս 400 ընդ
խիստ ծառայութեամբ աղիւսարկութեան առ Փարաւ-
ւոնօք, և անտի զօրութեամբ և բարձր բազկաւ կորդեալ
իբրև սեփական ստացուած իւր, և առանձին խնամովք
վարեալ ընդ նոսա օրինադրութեամբ, և յածեցուցեալ
զամս քառասուն յանապատի զվեղապարտսն, ջրուէ զոս,
կերս նոցա անդ, և անմեղ մանկանց Ժառանգեցուցանէ
զերկիր հեթանոսաց, ջնջեալ զԹադաւորութիւնս նոցա,
ինքնին խառն պատերազմելով ընդ նոսա։ — Յայս վայր
մարդն եղծեալ պատկերի։

Ի նորոգումն եղծեալ պատկերին՝ եկն զդեցաւ զմար-
մին Որդին Աստուած, և աստուածայրական զոհին հաշ-
տեցոյց զաստուածութիւնն ընդ մարդկութեան, որով
աղնուացաւ մարդն նորոգեալ մինչև 'ի տեղի անկեղոց
հրեշտակաց դասաւորել: Զգենլով զՔրիստոս՝ մարդն
անուանեցաւ Քրիստոնեայ, փոխակերպեալ ջրով և Հոգ-
ւով յորդեգրութիւն Հօրն երկնաւորի, արդեամբք
Որդւոյն Աստուծոյ:

Մարդ 'ի պատկեր Աստուծոյ ստեղծեալ, բնական օ-
րինք վարեալ, — Տհաս մանկութիւն.

Մարդ քրիստոնեայ, և հետևող օրինաց Քրիստոսի,
— Երիտասարդութիւն.

Մարդ հանդերձեալ աշխարհի, — Ծերութիւն:

Մ Ա Ն Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Տըհաս մանուկ ոստովք պճնեալ ծառ վայրի,
Պտուղ նորին ճաշակելեաց անախորժ,
Ընդ վայր բրտնի մշակ անխոնջ դարմանել
Տըհամ տըտիպ ճաշակողաց նողտկալի,
Մինչև պատուաստ յոստըս նորին ոչ անկցի:
'Ի նոյն 'ի տիպ և մարդն անկեալ բնութեամբ,
Թէ բիւր խնամօք վաստակեսցիս, վայրապար,
Թէ ոչ հզօրին Աջ նորոգէ զիւր պատկեր.
Ճշգրիտ 'ի հնումն այս ծանուցաւ յիսրայէլ:
Առ նախաստեղծն Ադամ՝ զիմել հարկ է մեղ,
Առ նախահայրն արմատ հանուրց մարդկութեան,
Հասու լինել ըստեղծուածոյս այս տկար:
Արարչապետն ամենարուեստ առ ի՞նչ ըստեղծ
Ջրստեղծուածս այս 'ի հրաշակերտս վեհագոյն,
Յարգեալ Աջովն 'ի նմանութիւն իւրական,
Դարձեալ կարօտ նորաստեղծման, և վասն է՞ր...
Ի՞բըր ժըտեմ ես ծերութեան յամս հասեալ,
Ոտամբ միով զեզըր կոխեալ ըզչիւրմիս,
Միւսով յանկոխ բարձանց վերելս՝ ժըպըրհիմ

Վեհագունին հասու լինել խորհրդոց .
 Խոնջեալ թեւովքս է վտանգ թեւել յայդ բարձունս .
 Ի հրաշակերաս զհողոյն զանգուած էր յարդէ
 Իւրոյ Հողւոյն Տէրն արարեալ մասնակից .
 Անհաս մտաց է մահացուաց այս գաղտնիք...

Թըռվիչ Ողւոյս, ո՛ր վերթեւեւս . նահանջեաց .
 Մահկանացուաց է անմատոյց այդ Եթեր ,
 Մտացդ ուշիւ լեր խորամուխ 'ի հեռուստ ,
 Տես լոյս աշեղ փայլատակի 'Դարիրայն ,
 Ուր Տէրն երկնից Տէր Սաբաւովթ 'ի զահոյս ,
 Ի վեցթեւեան շուրջ պար առեալ Սրովբէից ,
 Բազմի փառօք բոցափայլեալ 'ի ճաճանչ .
 Գետ հրոյ հանդէպ յորդեալ նորուն հրահոսան
 Հոսի յարփին յըշտեմարան մեծ հըրոյ .
 Ինքն հուր ծախիչ, տեսանողաց իբր աղբեաց .
 Անդ երկնային հոգեղինաց զօրութիւնք ,
 Եւ բիւր բիւրուց հրեշտակք , հաղարք հաղարաց
 Յահէ փառացն 'ի պաշտաման կան ահիւ ,
 Սրբերգենից պարունակեալ անդէն հոյլք
 Դաշնակաւոր զեթերս լընուն գեղգեղմամբ .
 Ի մեծ նըւագ ցնծայ երկինք հիասքանչ :

Մինչ 'ի հրճուանս դասք հրեղինաց բաղմերամ
 Ըղգահոյիւք սաւառնէին Բարձրելոյն ,
 Անդէն և անդ հողեղինաց պարագլուխ
 Ամբարտաւանն 'ի Քերովբէս վերամբարձ ,
 Զերթ արուսեակն յոլորտս երկնից լուսատիւ ,
 Իւրովք դասուք վտարանջեալ տիրաբար ,
 «Արկից , առէ , յամպըս յամպոց զաթռունիմ ,
 Ոչինչ ընդհատ՝ եղէց նըման Բարձրելոյն » :

Խառնուրդ մարտի անդէն իսկոյն սոսկալի
 Դըղորդ տուեալ զերկին համայն սասանէր ,
 Յուժղին ամպրոպ ցայտեն շանթիք 'ի թեոց
 Ամբարտաւան սաւառնելոց վէս գնդից ,
 Յիշխանութեանց մինչև յաթոռսն վերին :
 Որոշեցան խաւարազգեացք 'ի լուսոյ .
 Շըփոթեցան սրբերգենից գեղգեղմունք .
 Յահ և 'ի հոյն սարսի երկնից պարունակ .
 Գողցես յանկարձ եթերային լոյսն անեղ ,
 Մթազնելոյ կարծես առնոյր երեւոյթ :

Երբ Բելիար իւրովք դասուք խորխտապանձ
 Յաղթանակի կարծէր կանգնել ըղորօջակ ,
 Ի դահոյիցն Էնն ակնարկեաց մեծասաստ ,
 Ըզմէտ ցասմանն առեալ հրացան բարկութեամբ ,
 Յանդունդս յերկնից թօթափեցան զունդագունդ :

Յաղթականաց դասք վեհապանձ լուսերամ
 Զերբեսրբեանն հընչեցուցին միաձայն ,
 Սուրբ , սուրբ , սուրբ ես Տէր զօրութեանց Եհովէ .
 Ընդ հովանեաւ պահեա ըզմեղ Բարձրելոյդ ,
 Քեզ վերերգեմք 'ի ձայն յաւերժ ովսանա ,
 Օրհնեալ զովեալ փառաւորեալ յաւիտեան :

Խորհուրդ առեալ Երրորդութեան առժամայն ,
 « Ոչ լոկ բաւէ զուրկ 'ի մերոց կալ փառաց ,
 Նօթճել պէտք են յաւերժական պատուհաս .
 Մարդ արացուք 'ի մեր պատկեր 'ի հողոյ ,
 Հողւոյս մերոյ ըզնա հաղորդ արարեալ ,
 Պատուեսցուք զինքն իշխանութեամբ տիրական .
 Փոխան նոցուն ըզհոջն առեալ 'ի պատիւ :
 Մանր մարմին է , 'ի պատենէն մերկացեալ ,

Հոգին 'ի շարս նոցին կարէ վերթեալ,
 Զիւրն ըզբեցեալ ապա զմարմին սեփական.
 Ըստ կանխանկատ անվրէպ մերում տեսչութեան:
 Ըզհոյն ընդդէմ դենմը վիսից դիմամարտ.
 Այո՛, անկցի Բեւիարայ 'ի պատրանս,
 Կանգնեմք, չէ փոյթ, 'ի խոր խոցի չարն այսու.
 Դիտմունքս է ծանր, ամանակի ձիգ կարօտ:
 Մինչ մարդկութիւն տկարացեալ բնութեամբ,
 Ի ստունգանել հըրամանացն Արարչին
 Ի չարին խնամս յաւէտ անկեալ միտեսցի,
 Թերեւս երկար եղանակօք մարթասցուք
 Ըզմարդն առնել մեծաց դործոց ընդունակ.
 Մեծ գործ յինքեան այս մեր խորհուրդ պարագրէ,
 Ի շար արկցուք կարգ ըստ կարգի գործադրել »:
 Զայս ասացեալ ձեռնագրեցին զայս մեծ գործ:
 Մերժեալքն յերկնից միշտ օգապար ընդ երկնիւք
 Սաւառնաթե խոյզ և խնդիր չըջէին.
 Լըւեալ զխորհուրդն «Արասցուք մարդ» յարար-
 Համագումար Իսկոյն մըտեալ 'ի խորհուրդ, (չէն,
 Զի՛նչ արարած լիցի այն մարդն ասացեալ,
 Եւ 'ի հոգոյ. ո՞ր հոգն է այն հրաշալի,
 Որ 'ի տեղի փոխադրեսցի մեր յերկինս,
 Որ մոլորակն աշխարհ լիցի, ուր և մարդն:
 Լիցի Թերեւս այն՝ յոյր վերայ սիրահար
 Գըրգէր հոգին թեալտարած 'ի մրմունջ.
 Մեք անյապաղ խոյզ և խնդիր արասցուք,
 Մինչև զըտցուք զաշխարհ և զմարդ նորաստեղծ.
 Զայս ասացեալ ցնդին ընդ օդս համասփիւռ:
 Զմարդն ստեղծեալ՝ զլուսն գործոցն արարչին

Առեալ ածեմ ըզգոն մշտաց նըպատակ.
 Ես իբր արկից դողդոջ մատամբք 'ի քընար,
 Ի մեղկ լարից ձայն անդաշնակ, զայդ վեհ նուագ,
 Ո՛ւր բախք մատանցս անտիական կորովի.
 Զիս յայս ձեռնարկ դաւանիմ այժմ ապիկար:
 Որ չըջէիր թեալարփակ տածելով
 Յանկերպարան հոգոյս վերայ տիրաբար,
 Զաշխարհ գոյիւ արտակիտել յանդնդոց,
 Ըզքեզ կարգամ ինձ օժանդակ, Սուրբ Հոգի.
 Ըզմէգ մշտացս, ըզմութ պարգեա 'ի լոյս քօ,
 Զառաջնաստեղծ բոյնատիպ զմարդն երգեմ,
 Ըզհամօրէնն 'ի մին երգեալ զմարդկութիւն,
 Որ 'ի պատկեր արարչական ստեղծաւ,
 Զանաղանեալ հոգւոյն մասամբ մուրացիկ,
 Եռանձնական վեհ խորհըրդով նկատեալ,
 Ըզհոյն առնուլ հոգեղինացն 'ի տեղի,
 Վըտարանջեալ դասուն 'ի տոյժ մըշտընջեան:
 Ամենակալն «Եզիցի լոյս» ձայն հընչեաց,
 Լոյսն յարարածս անդրանկածին նախ փայլեաց.
 Իսկոյն ցընցեալ բնութիւն ուժգին հինաւուրց,
 Զնորն արտադրեաց զազգի ազգի արգասիս,
 Արբանեկեալ հզօր ձայնի արարչին.
 Բիւր բուսականք և շնչաւորք բազմերամ
 Լընուն զաշխարհ հանդերձելոյն 'ի փայլս:
 Բայց արարածք գերազուին ըսպասեն.
 Ո՛ւր նըկատեալն ըստ պատկերի Աստուծոյ,
 Աներևոյթ է դեռ այն մարդն 'ի միջի:
 Դեռ ինքնիշխան զաշխարհաչէն զմոլորակ
 Գտեալ սողաց 'ի թուփս ծառոց դարանեալ,

Տես առ Հրդորն հողոյ 'ի ձեռս մեծ զանգուած,
 Լըմեալ անդրի կերպաւորեաց անկենդան.
 Յէիցս չըքնաղ սա աննըման այլատես,
 Մասամբք պատշաճ գեղադիտակ արարած,
 Ո՛հ, արգաթիք քաջաւայել վեհ ձեռին,
 Սա տարածեալ ցերք մընասցէ անդգայ՝
 Գուցէ առնու կենդանութիւն 'ի հողոյ.
 Հողանիւթ է, բայց չէ, գիտեմ, բուսական,
 Ստուտածական մեծ զօրութեան նա սպասէ:
 Մատեալ փչեաց յերեսն Ստուտած. հաղարթեալ,
 Բիւր յերակունս խաղաց արին կենսառիթ.
 Եւ կանգնեցաւ, զինքն կարծեաց տէր բնութեան.
 Բայց Սրարիչն ըզգէմ՝ կալաւ վէս կարծեաց,
 Քընոյ արկեալ զթըմբիւր նորին 'ի վերայ,
 Ի մի կողիցն առ ետ նըմին օգնական,
 Տէր ծանուցեալ արարածոց զինքն հանուրց.
 Նոցա մահու ըսպառնացեալ դատակնիք,
 «Դուք 'ի պտղոց համայն ծառոց կերիջիք,
 «Բայց 'ի ծառոց բարւոյ չարի գիտութեան
 «Մի՛ ուտիցէք, մահու առնուք պատուհաս»:
 Նորաստեղծեալքն յէիցս 'ի տես ըզմայլեալք
 Անմեղ մանկանց նման զուգից ցընծալիցք,
 Գոյն գոյն ծաղկանց բուրմարք հրճուեալ զբօսնուին
 Մատաղատունիք գոգցես՝ 'ի տունկս այլատես,
 Ի ծաղկաւէտ յերես գալտին խառնէին
 Զոյգ թիթեռունք փայլեալք 'ի թռիչք արեգգէմ,
 Նորերեւոյթ իմն արարած հիասքանչ:
 Ըզկենդանեաց ըզհոյս առեալ զառաջեալ
 Ընտանեբար իբրեւ ըմբի՝ խաղալին.

Առիւծ և ինձ, դայլ, վիթ, ոչխար միաբան,
 Ամենեքին ընտել, զըւարթ, համամիտ,
 Ոչ որ միմեանց երևէին ոխերիմ:
 Օղապարիկ թըռչնոց երամք բերադգի,
 Գեղեցկաթոյր գոյն գոյն յերանգ երինադարէ,
 Սաւառնաթեւ ճախր առնուին շար 'ի շար,
 Այլք շըշընջեն 'ի դայլայլիկս նըւագաց,
 Գեղգեղ դաշնակ 'ի նուագարանս պատշաճեալ.
 Անդ լուսակիզն հոյք կարապից լողանան
 Ի խոխոջանս կարկաջատաճ Երասխայ,
 Ամենուրեք ակնահաճոյ տեսարան,
 Ի հրաշալիս օրհնեալ ես Տէր, գոչէին:
 Մինչ հըրճուէին սոքա զմայլեալ գըզուանօք,
 Նախածնողք մեր անմեղութեամբ քաղցրացեալք՝
 Քաղցրաճաշակ 'ի բերս պտղոց ցըյագուրդ
 Վայելէին բիւր գոհութեամբ Ստեղծողին,
 Սակաւատեւ եղեն վայելքս ոյսգունակ:
 Տես թագուցեալ ըզհեղիար 'ի դրախտին.
 Ընդ սոցին վարըս նախանձեալ ոխերմին,
 Զընտանութիւն սողնոցն առեալ իւր օճան,
 Ըզկերպարան առնու զօճին խորամանկ.
 Հակառական արբանեկել խիստ վըճողոյն,
 Դարանակալ թագչէր ելիցն հասանել.
 Խորամանկն այն չիլխեաց մօտել առ Աղամ.
 Մինչ յեւայէ ետես զԱղամ՝ մեկուսի,
 Տըկար անօթ գտեալ գեւա միայնակ,
 Շուրթըն շընթէր նըրբին լեզուաւ սայրասուր,
 Է՛ր Տէրն ասաց մի՛ ուտիցէք 'ի պտղոյ.
 Իրախտի ծառոյդ բարւոյ չարի գիտութեան,

Զի թէ ուտէք՝ աստուածանաք, գիտէր նա.
 Ո՛ր վասն, ասէ, վճռաւ ահ արկ մահաբեր:
 Սա չհանդուրժեալ գեղոյ պողոյն 'ի տեսիլ,
 Չոր ճաշակեալ աստուածանալ կարծելով,
 Չըգեալ ըզձեռն առնու տանի 'ի բերան,
 Վաղեալ 'ի խինդ և Աղամայ ընձեռէ.
 Սէր կողակցին զհրաման Վեհին ընդոտնեաց:
 Աչք եղկելեացն խկոյն բացան երկոցուն.
 Ընդ մերկութիւն ամաչէին իրերաց.
 Սփածանելիս հայթհայթեցին տերևովք.
 Եւ 'ի շառաչ գոման ոտին Բարձրելոյն,
 Ղօղել առին, մըտեալ 'ի թուփս անտառին:
 Յահեղ ձայնին «Աղամ ո՛ր ես» զոչմանէ,
 Զայնէր սարսեալ, «Ո՛հ մերկ էի և թագեայ.
 — Կերա՞ր ուրեմն, յորմէ չուտել ասացի:
 — Զոր ետուր ինձ կինս այս ընկեր՝ նա Զամբեաց:
 Դարձեալ ցըկինն «Ընդէ՛ր, ասէ, կերար դու.
 — Օձըն խաբեաց պատիր բանիւք և կերայ:
 Երեքեանն խկ ընդ խիստ անկան անիծիւք,
 Մարդոյ դառնալ 'ի հող բըռնի մահացեալ,
 Կընդջն յերկունս մարդ ծնանել ցաւազին,
 Օձին սողալ դ'ոտիւք մարդոյն սողնակերպ:
 Ոչ շատացեալ կրկնէ դարձեալ առ Աղամ,
 Փուշ և տատասկ քրտանցդ երկիր բուսուցէ,
 Հաց տրտմութեան ընդ բոլոր կեանս կերիցես.
 Դարձ առ այր քո նա տիրեսցէ, կինդ անսաստ.
 Դա զքո գըլուխդ, օձ մահառիթ, ջարդեսցէ,
 Դու սպասեցես դարձապարի խաբողիդ:
 Հանդերձ մաշկեայ ըզգեցուցեալ երկոցուն,

Զերթ պատժապարտ հանեալ զնոսա 'ի Դրախտէն,
 Ահա Աղամ եղև, ասէ հենդնորէն,
 Իբրև ըզմեղ գիտել զբարին և ըզչար,
 Շուրջանակաւ պահել ըզճառն կենաց
 Բերովբէից սրով հրամայէ բոցեղէն,
 Գուցէ ճըզէ ըզձեռն յուտել և կեցցէ:

Ելին արտաքս նախածնողքն յանցաւոր,
 Երեսք կախեալ աչք յարտասուս տրտմազգեացք,
 Երթան և լան զկորուստ իւրեանց զերջանիկ.
 Տրտում տխուր ասէ Աղամ լալազին,
 Օ՛ն ելցուք մեք զոգեպահիկն հայթհայթել.
 Ա՛ռ 'ի ձեռին խոփ և մանգաղ ևարօր,
 Անդուլ քրտամբք դերկիր գործել անիծեալ,
 Եւ 'ի ճգունս կարդան զԱստուած անդադար,
 Վերադառնալ յիւրեանց վիճակն 'ի նախկին,
 Հաւատացեալ զԱստուած ամել 'ի գորով:
 Պտուղք 'ի ծառս ցորեանն ատորք 'ի հասկին
 Ի հրամանէն «Հանցէ երկիր» պատրաստել,
 Եւ զայն ամեն հողագործի, որ ինչ պէտք,
 Եգիտ Աղամ յարարչագործ խնամողէն.
 Այս մեղ, ասէ, բաւէ յապրուստ այսր ամի,
 Ապագային պէտք են այժմէն վաստակել:

Ոտիւն արթուն նախանձընդէմ Բեկիար
 Զիւրսըն խըմբեալ համագումար 'ի խորհուրդ,
 Միոյն հասաք հողադարձի 'ի նպատակ,
 Բայց մեղ ճգնել, ասէ, պարտ է անդադար
 Մինչև ցլետին սերունդ նոցին հախափել,
 Կըռոց պաշտմամբ մի՞ծ մեք կանգնեմք յաղթանակ,
 Հապա 'ի գործ յաճել մարդկան փութացուր,

Նա ըզփառս մեր կըշռեաց նըսեմ՝ ընդ հողոյ,
 Մեր ըզնորայն ընդ փայտ ընդ քար փոխեսցուք,
 Նա 'ի հոգւոյն փչեաց յերեսս անապակ,
 Ըզնոյն մերովս խանգարեսցուք անդարման,
 Ի՞նչ կարասցէ տեսցուք հարթել կարողն այն.
 Ասաց Սատան առեալ թռիչս համագունդ,
 Սաւառնաթեւ ընդ գունտ երկրիս ամայի:

Իսկ հողածինն յիւր 'ի պիտոյս զբաղեալ
 Ոստովք հիւսէ խրճիթ յիւրեանց պատսպար,
 Կալ յանդորրու գիշերային յարհաւրաց,
 Յանմեղ պահուն երէ վայրի գիւրընտել,
 Յետ յանցանաց սարտեան 'ի բաց 'իմարդոյն,
 Սպառնական ժանեաց ցուցեալ երևոյթ.
 Աստեղք անգամ երևէին քողաբկեալ,
 Ոչ լուսատուք որպէս յերէկն և յեռանդ:

Բաց յերկոցունց չերևէին հետք ոտից,
 Դատարկ երկրին միայն ինքեանք էին Տէր:
 Երբ աճեցան լըցին ըզվայրն ընտանեօք,
 Տարազ կենաց խկոյն նոցին փոխեցաւ.
 Միշտ երկիւղածք պատարագօք և զոհիւք
 ԶՍատուած ըզՏէր յաղթանուէր պաշտէին:

Կայէն Աբել պատարագօք առանձին,
 Մին պարարտաց յիւրոց խաշոնց անդրանկաց
 Միւսն 'ի պտղոց զարատաւորն նըւիրէր,
 Տէրն հաշտ ակամբ պատարագին ընդ միոյն
 Ընդ անդրանկին ոչ ընդ նըւէրն հաճեցաւ,
 Զի « ոչ ուղիղ բաժանեցեր » Տէրն ասաց.
 Իւ ոխացեալ Կայէնն անգութ գբէն վրիժուն
 Հարագատէն առնուլ խորհէր առօրին,

Հուր Բոց 'իսիրտ անչէջ վառեալ նախանձու
 Եղբայրական հանեալ 'ի դաշտ գգունեօք
 Տրոփիւնք սրտին մղեալ ընդ փոյթ զարիւնուչան
 Անդ կոշտ բրաւ հարուած մահու տոյ 'ի գլուխ.
 Անկաւ անմեղն գերանդահար գերթ շուշան.
 Ո՛հ անիծեալ հարուած, գոչեաց սոսկալին,
 Թողեալ անդէն, գաղտագողի սըրացաւ
 Ընդ դաշտ ընդ բլուր 'ի ծորամէջս խորասոյգ,
 Կարծէր ըստուերն ըզհետ մտեալ հալածէ,
 Ի սիւգ հողմոց 'ի սօսափիւն տերևոյ
 Սոսկայր, թարթել զակն յարեաւ խուսափէր,
 Մխեալ ըզգլուխն յանձուկ փապարս անմուռնչ,
 Յապահովել եղբօրն յարեան բողբոջ,
 Ամենուրեք բողբոջ նորուն յունկն աղղէր.
 Փապարն յանկարծ ահագնագոչ սասանէր,
 Զերծեալ ըզգլուխն փայլմանն 'ի տես չըլանայր,
 Ուստի Սատուած 'ի ձայն ահեղ որոտման
 Զայնէր հարցմամբ, ո՞ր է Կայէն եղբայր քո,
 Պատասխանէ գոռոզն անաչ խրոխտ ձայնիւ,
 Միթէ իցեմ ես պահապան եղբօրն իմ:
 Ոչ այդպէս, գոչեաց Սատուած սրտմտեալ,
 Առ իս գոչումն եղբօրդ արեան բողբոջ,
 Լիցի երկիրդ յիւր արգասիս անիծեալ,
 Յերկրի լիցիս դու երեքեալ տոտանեալ,
 Ժշպիրհն անդէն յանդգնութեամբ յաւելու,
 « Որ պատահի ինձ դիս ամէն ոք սպանեցէ »
 « Ոչ. քո սպանողն եօթըն վրէժժաւ լուծցէ »:
 Տէրն եղ նըշան չըսպանանել ըզԿայէն:
 Հասեալ ծնողացն յայն ողբալի դաշտավայր,

Տեսեալ զորդեալն արիւնաղանգ տարածեալ,
 Միմեանց 'ի դէմն յապուշ կրթեալ հայէին.
 Փետեալ ըզվարսս Ադամ գոչեաց լալադին.
 Մեռաւ մանկիկ մեր սիրասուն, ո՛հ մեռաւ,
 Ո՛ր չար գազան զժանիս 'ի սա ո՞ մխեաց,
 Ո՛հ անիծեալ պըտղոյն այս դառնն պըտուղ.
 Դրկաց 'ի գիրկս առեալ ծնողացն արտասուօք,
 Զերեալ զմարմինն յառնել թերեւս յուսային,
 Դուչեաց Ադամ, էին լիցի կաւքն օրհնեալ,
 Հապա տացուք ըզհօղն հողոյ նըւիրեալ,
 Զոհն առաջին հասցէ 'ի նուէր բարձրելոյն.
 Թաղեն ըզնա կանգնեալ նմա անդ չիրիմ:
 Ահեղ վըճիռն սկիզբն էառ կատարման:
 Յանձնեալ զաւանդն անդէն հողոյ նախընծայ,
 Առանձնացեալ սրտիւ թախիծ Ադամայ
 Սիրեցելոյն 'ի դամբանէն մեկուսի,
 Առ հեզասահ խոնջ գետեզերք Եփրատայ,
 Ոգի առեալ հանգչէր դիտէր սրտառուչ
 Զընթացս յակճիւ մշտահոսան խոխովման,
 Որ յուշ առնէր գոգցես նըմին զանդ վայելն.
 Զայն ցաւագին բարձեալ գոչէր յայտասուս,
 Ո՛հ ցանկալի դու գեղաւիպլ վըտակօքդ
 Թ'առ հովանեաւ ծառոյն կենաց քերեալ դան,
 Ումալ մի ներեաւ ծարաւելոյս, թող արբեց,
 Գէթ տալ սրտին խոնն ինչ այդու զովասոցի,
 Բայց, ո՛հ ծառոյն բարւոյ չարի գիտութեան
 Մի հուսլ անցցես, այն մարդկութեանս մահառիթ,
 Ի հովանւոյն անգամ սլացիր, հրաժեշտ տուր:
 Ո՛հ իբր անոյշ, ծաղկունք, բուրէք Եդեմայ.

Յիշմամբ Լեթ արբեցուցէր զիս ձերով,
 Վա՛շ իբր անկաք մեք յայս երկիր անիծեալ,
 Ուր փուշ տատասկ Լսին բաղեղն աճեցուն,
 Ուր և գնամք զոտիւք մերովք փաթութին,
 Ի ծաղկաղարդ անկաք յաւէրժ վայելից,
 Ուր բազմազան զգացմունս ազդէր հեշտականս
 Հոտից բուրմունք գեղգեղ ծաղկանց մըշտափթիթ.
 Ես անդրանիկ արարչագործ վեհ ձեռին,
 Ըստ պատկերի նորին ստեղծեալ հրաշակերտ,
 Յաւերժական 'ի հող մահու իբր անկալ.
 Եղկելիք մեք, և մեր սերունդք ողբալիք.
 Մեղաք Աստուած, երկայնամիտ ողորմած,
 Զարդար ցատումնըդ մի ձըգեր աղգէ յաղգ.
 Մեք մեղուցեալք անսաստ գտաք հրամանիդ,
 Մինչև 'ի սպառ լքցես ըզմեղ յերեսացդ.
 Անցո՛ 'ի մէնջ, դարձիր առ մեղ ողորմած,
 Զարտասուս իմ մի անտեսեր, գթած Տէր...
 Յուժգին աղերս թմբեալ անկաւ անդգայ,
 Կափոյց զաչկունս առ խոխովանս փրփրադէզ,
 Ի թմրութեան զերկինս բացեալ տեսանէ,
 Սաւառնաթեւ հրեշտակք թռուցեալք լուսաղգեացք
 Լոյս արփային ընդ տիեզերս փայլակեալ,
 Ուր Գաբրիէլ Պետն հրեշտակաց դառնեակ մի
 Յողջակիզի պատրաստական 'ի Սեղան
 Զենեալ հանգոյց 'ի փայտակոյտս բոցավառ,
 Որոյ ճենճեր հոտ ծըխալաւ անուշից
 Լըցոյց բուրեալ ըզտիեզերս համասփիւռ,
 Եւ Հայր Աստուած ախորժանօք հոտոտեալ
 Զողջակիզելն հաճէր դիտէր հաշտ աւամբ.

Յառնէ յանկարծ յաճինացեալ խարուկէն
Մարդ լուսափայլ աղամային 'ի պատկեր,
Աշխարհ սարսի լերինք դողան ահաբեկ,
Շիրիմբ բացեալ նահապետաց հինաւորց,
Դարուց 'ի դարս ոսկերք փտեալք հողացեալք
Կենդանանան 'իզօրութիւն նոր մարդոյն.
Զերկինս յերկիր գոգցես յանկարծ փոխադրեալ,
Մարդիկ խառնեալ համբուն 'ի պարս հրեղինաց:

Զարթեալ Ադամ, տեսլեանն լինէր մտախորհ,
Զապաղային ո՛հ ես տեսի զյայտնութիւնս,
Ամենակալն, ասէր, եցոյց ըզգաղտնիս,
Ըզհանդերձեալ ըզփրկութիւն մարդկութեան,
Յերկնից իջեալ զենման գառնին յողջակեզ.
Նա զնախանձոտ հաճոյս զիւրն դարձուցէ
Ի բիւր կորանս ամենակալ զօրութեամբ:
Նախաստեղծին այսու տեսլեամբ հրաշաւոր
Արգահատեալ դիւրէր զաւուրս տխրազին,
Հաճ և հաւան ընդ կողակցին կենակցեալ,
Յար ըզտեսիլն յուշի կալեալ որոճայր:

Ժամանակաւ հետզհետէ բաղմացեալ
Մարդկան չարութք լցաւ երկիր գարշելօք.
Իւրաքանչիւր ընդ հաճոյից մարմնոյ զնայր,
Անկեալ բնութեան արբանեկեալ գերէվարք,
Մանուկ ուշիմ, առ ինչ ստեղծ իմացար
Ըզմարդն Աստուած և յինչ վախճան, ո՛ր ել յանդ.
Զինչ վնէզ զինչ բարձր 'ի հրաշակերտս Աստուծոյ,
Ի պատկերի նորին ստեղծեալ քան ըզմարդ:
Կերտուած մարդոյ ճարտարաբօւստ վնհապանծ,
Երկնահայեաց զիտակն ուղիղ որոշէ

Ի բաղմազգի չորքոտանեաց անբանից.
Ոյց հայեցուածք 'ի դեղ դալար ակնկոր,
Ի սնունդս ևեթ յերկիր հային 'ի խոնարհ.
Այլ մարդ յարգեալ անմահ հոգւով հրաշափառ,
Դիտմամբ ստեղծեալ 'ի պարս դասել հոգեղինաց:

Ո՛ր այն, ո՛ր մարդն այսօր ծանեալ գէութիւնն,
Առ ինչ ստեղծեալ, յինչ չուայլէ զաւուրս իւր.
Զաղնուութիւն զարարչագործ ո՛ ծանեալ:
Այն ինչ յարբունս հասեալ նորա երեքի,
Թէ բարեկիրթ դնէ 'ի կշիռ զդեղեւմունս,
Հանդէպ եղեալ նըպատակին ընթանայ.
Թէ պարապորդ 'ի վտանգաւորս դեգերի,
Մինչ յորոգայթ անկցի լարեալ չուրջ զիւրեւ.
Թիթռան գունակ չուրջ սաւառնեալ ըզլուսով,
Մխեալ յախորժ անդ կորնչի խանձոտեալ:

Ո՛հ վտարանջեալ մարդն յԱստուծոյ հրամանէն
Սնկաւ անսանձ կարթակոտոր ընդ բնութեամբ,
Վրդովեցաւ ըզգայարանք վերիվայր,
Կամքն ապստամբ հոգւոյն ընդգէմ խիզախէ,
Մարմին ըմբոստ Աստուածընդդէմ խրոխտացեալ,
Անկղիտացաւ բաղմախուռն 'ի չարիս,
Ի կուռս անկեալ ըզգայութեամբ մոլեգնեալ,
Բէեղըբուզ 'իմարդ կանգնեաց յաղթանակ,
Ապականեալ բնութեան գերիք զիւսապաշտք,
Սողոմականք և իգամողք համօրէն [ցեալք,
ԶԱստուած բարձրեալ ստեղծող իւրեանց մոռաւ
Արք և կանայք երկսեռ գաղանք մարդադէմբ:
Աստուած մարդկանն ընդ այս կենցաղ սրտմտեալ,
Իստրջացայ զի արարի ըզմարդն ասէ,

Եւ զամենայն հասակ յերկրէ ջնջեցից,
 Զիմսուրբ Հոգի 'ի մարդկանէ յետս առեալ,
 Առ լինելոյ դոցա մարմին զգայական:
 Ի մէջ մարդկանն այն աշխարհի բովանդակ
 Մի միայն գտեալ արդար ըզնոյ ընտանեօր,
 Զոր ապրեցոյց 'ի հեղեղէ տապանաւ,
 Ընդ որս զոյգ զոյգ 'ի կենդանեացն անսրբոց
 Եւ 'ի զեռնոց, և 'ի սրբոցն եօթնն զոյգ,
 Արու և էգ ըստ հրամանացն Հաստողին,
 Կնքեալ սորա 'ի տապանին յապահով:
 Սահանք երկնից բացան տեղայր անդադար,
 Զըրոց աղբիւրք պատառեցան յանդնդոց.
 Գոռունն սոսկունն հանուրց տիրէ շանթածիգ,
 Յաչ և 'ի հոյն սարսի աշխարհ մըթազնեալ.
 Բարձրացաւ ջուրն քար զերինս բարձրաբերձ,
 Տեւեաց անձրե գտիւ և գիշեր քառասուն,
 Զամենեօին յերկրէ ջնջեաց, ոյր կայր չունչ,
 Միայն եղեալքն 'ի տապանի ընդ Նոյեայ
 Համայնաջինջ 'ի հեղեղէ ապրեցան:
 Տապանն 'ի ջուրս համատարած տատանեալ
 Գնաց հանգեաւ յԱյրարատայ 'ի լերին:
 Նոյի ելեալ սեղան ուզղեաց յողջակէզ
 Ի կենդանեաց զուգից սրբոց Աստուծոյ,
 Ողջակիզին 'ի հոտ անոյ Հոտոտեալ,
 Ուխտ եղ Նոյի չառնել հեղեղ յայսմէտէ,
 Ի գումարել ասէ ամաղոց՝ զաղեղն իմ
 Տաց յուխտին նշան զաշխարհ ջրասոյգ չառնելոյ.
 Զի միտք մարդոյ 'ի չաբին խնամս հաստատեալ
 Յարդանդէ մարց 'ի մեզս ծնեալ Ագամայ,

Յայսմէտէ բաւ է լինել ամբ կենաց
 Զափեալ մարդկան հարիւր քսան, ասացի:
 Սէմ Բամ Յաբէթ, սորա որդիք լեալք Նոյեայ.
 Բամ և Յաբէթ, սորին սերունդք այլազգեաց.
 Ընդ Սէմ Աստուած քան զերկոսին հաճեցաւ.
 Որդիք թոռունք երկնահաճոյ 'ի սմանէ.
 Նախ Աբրահամ, յորմէ Սահակ և Յակոբ,
 Սորա սերունդք Աստուածատեսք երեքեան.
 Աստուածազգեացք և նահապետք մարգարէք.
 Տէրն ընդ սոսա ընտանեբար խօսակցէր,
 Աբրահամու առ կաղընեաւ մամբրէի
 Գիտակ գաղտնեացն առնէր ըզնա, և զԱմլոյն
 Տարեդարձին զորդէծնութիւնն աւետէր,
 Օրինադրեալ զամեն արու թլխատել,
 Եւ որոշումն իւրոցն արար սեփական:
 Եւ Յակոբայ սանդուղք եցոյց երկնաչու,
 Ուստի հրեշտակք ելեւէջիւք խաղային,
 Յերկրէ յերկինս նըշանակեալ զերթեկէ,
 Զոր և յաւել անուամբ պատուել «Իսրայէլ»:
 Յորմէ սերեալքն իսրայելեան եղեն ազգ,
 Որդիք սորա երկոտասան նահապետք,
 Ի սոցանէ բիւրաւորօք աճեցան,
 Առ Յովսեփաւ գտեալ պարէն 'ի սովուր,
 Մեծ գաղթական ելին բնակել յեգիպտոս,
 Ի հեթանոսս զԱստուած երկնից պաշտէին,
 Փարաւոնի աղիւսարկու լեալք անխնայ,
 Աստուած սոցին այսու զըսպեաց ըզբնութիւն,
 Զապականեալն յադամային յանցմանէն,
 Մի պարապորդք յօտարոտիս զբաղեսցին:

Փարաւոնի աղիւսարկու խիստ գործովը
 Իսրայելեանք յողիս եղեալ ապաստանը,
 Գետնատարած քուրճ ըզգեցեալ հող 'ի գլուխ,
 Արբ և կանայք մատաղերամ և մանկտի
 Այն և 'ի գութ զամենողորմն արտասուօք,
 Յերկինս 'ի վեր ողբոց ձայնի կականմամբ,
 Տիւ և գիշեր զԱստուած երկնից կարգային:

Յիշեաց Աստուած ըզսիրեցեալ նախահարս,
 Ընթերցամ և զխաւսակ և զՅակոբ,
 Ի չնորս սոցա փրկել զսոսա որոշեաց:
 Փարաւոնի արքեան դստերն Որդեգրի
 Ի մորենուջն հովուել հօտին երեւեալ,
 Հրաշխիւ կրկին ըզնա Աստուած որոշէ,
 Փարաւոնի ցուցեալ իշխան և Աստուած:
 Փրկելի խիստ գերութենէն զԻսրայել:
 Զըկարացեալ ձայնի Հզօրին գիմադրել,
 Յանձն առ Մովսէս Ահարոնի օգնութեամբ
 Ըզգործ մեծ զայն, ոյժ 'ի Տեառնէ ըզգեցեալ,
 Որով ելեալ Փարաւոնի զառաջեալ,
 Եցոյց նմա ըզխիստ հրամանն Աստուծոյ,
 «Կոչէ ըզմեզ զԵբրայեցիս Աստուած մեր,
 Յեղիպտոսէ երկց աուր ճանապարհ
 Հեռի 'ի ձէնջ գնալ յանապատ, անդ զոհել,
 Զի մեծ է Տօն, զԵբրայեցիս արձակեալ
 Կա՛հ կարասեօք, որ ինչ իւրեանց բովանդակ:

Ընդ դէմ կացեալ Փարաւոնի խստութեամբ,
 Զեօթն հարուածոց զլեղոյն քամեաց ըզբաժակեալ,
 Յանդրանկածախ սատակմանէն դարհուրեալ,
 Ի սահմանէն ճեպեաց փութով ելանել:

Կօշիկ յոտքս ցուպ 'ի ձեռն փութացեալ՝
 Ըզգառն յուտել, կերպաւորեալ ըզՊասեք,
 Ճեպով զգրացիս իւրաքանչիւր կողպտեալ,
 Մեծաւ արամբ յուղի անկան Մովսիսիւ,
 Թմբուկ քննար հնչեցուցեալ ծնծղայիւք,
 Ի ձայն ահեղ լքքին զերկիրն ամայի,
 Միահամուռ յերթալ նոցին խնդութեամբ,
 Ել ընդ առաջ ծով խոչ ընդօտն ահարկու,
 Ոչ երեւեալ տեղի ուստեք փախստեան,
 Ըզգերեզման նըկատէին հանդիպոյ,
 Զայնք ցնծութեան փոխեալ համայն 'ի կական,
 Գանգատանօք խիզախէին 'ի Մովսէս,
 Որոյ առեալ ձայն հրամանի յԱստուծոյ,
 Աբանչեւածահրաշ ձգեաց 'ի ծով զգաւազան
 Պատառեցաւ խոր ցանգունդս ծովն ահագին,
 Ալեօք հիւսեալ պարիսպ կարծես ամրակուռ,
 Ահադնատես վերամբարձեալ երկուստեք,
 Մօրուռ ճահիճն 'ի դաշտ փոխեալ ծաղկածին,
 Ուր վազս առեալ իբրեւ ըզծիս ճախրեցան.
 Մինչ խնդային ազատ փրկեալք համօրէն,
 Հա 'ի հեռուստ դոփիւնք ոտից և փոշի
 Օղապարեալ մինչ յամպս երկնից երեւէր,
 Եբրայեցիք տեսին դարձեալք 'ի թիկունս
 Հարան զգետնի յահի մեծի ըմբռնեալ:

Ի զեղջ անկեալ թողոյ զնոսա սարասեօք,
 Ըզհետ պնդի մեծ բանակօք Փարաւոն,
 Հասից, գոչէ, մեծաւ լցայց աւարօք.
 Տեսեալ ըզծովն անջրպետեալ 'ի հեռուստ
 Զարմանք կալաւ զողջոյն բանակըն չուարեալ,

Բայց 'ի մօտոյ ճեղքեալ տեսին երկուստեք
 Պարսպաձև շրջապատեալ պատուարաւ,
 Յանդգնեցան յանդունդս ըզհետ երթելոց,
 Յուղւոյն կարծեալ առնել զնոսս յետադարձ:
 Զգեաց Մովսէս ըզդաւազանն հրաշագործ,
 Ճամբարն ողջոյն այն ինչ զանդունդս հատանէր
 Մինչդեռ ողջոյն բանակն յանդունդս աճապարէր
 Յալեաց զիդան փըլաւ պատուարն ահագին,
 Ճամբարն ողջոյն Փարաւոնաւ ծածկեցաւ,
 Կորեան հեծեալքն հետեակօրն համագունդ,
 Ի չինն ոչ որ զերծաւ դառնալ գութատու,
 Յուրախութիւն աղզին սրբոյ միծառքանչ,
 Ուր ցնծութեան լըցին ձայնիւ զանապատն,
 Մեծ արձագանդ ձայնիցն եհաս ցեղբայտոս,
 Իսկոյն Մովսէս ձայն վերերգեաց բարձրելոյն
 Օրհնեալ ես Տէր, մեծ ես յերկինս և յերկրի,
 Հըզոր Աջովդ հաներ զմեզ յանդնդոց,
 Սրտմտութեամբդ պաղեցան ջուրք և լուծան,
 Զօրու ծանու ըզՓարաւոն ընկըղմեալ
 Ընկըղմեցեր ըզհետեակս հեծելովք,
 Ոչ որ զերծեալ իջին ի խորս դեժոխոց,
 Սնդունդք ծովու մըռնչելով ծածկեցին
 Ի մեծասաստ զօրութենէ Տէր քումմէ,
 Այլ մեք փրկեալ հըզոր ձեռամբդ յայլազեաց,
 ԶԱջ քօ օրհնեմք անեղբական օրհնութեամբ,
 Տէր Սափաւովթ ամենայաղթ, մեծ ես գու,
 Ի մի ակնարկ քոյովն, Բարձրեալք ահարկու,
 Դողան լերինք, սարսի աշխարն 'ի հիմանց,
 Ամենեքին արբանեկել պարաւանդք.

Քեզ յեղելոցս փառատրական օրհնութիւնք
 Միշտ և յաւէտ յաւիտենից յաւիտեանս,
 Ի հրաշալիս փառաւորեալ, մեծ Աստուած:
 Սնանկեալ զերծեալ յահել վըտանգէ,
 Ըղձեռն հօր իւրեանց ծանեան առաջնորդ,
 Որ Մովսէսի ցըպովն Աստուած աջակցէր,
 Յուղի անկան յապագայից աներկիւղ,
 Որպէս հօտից խնամէ զերամսքաջ հովիւ,
 Աստուած սոյնպէս զգուհալ խնամէր անկարօտ,
 Պատրաստական տուեալ նոցա զհացն յերկնից.
 Զօրհանապաղ տեղայր յերկնուստ մանանայ,
 Առ ամենայն ճաշակ լիեալ բաւական,
 Արբանեկեալ սա'ախորժելոյ ցանկութեան.
 Կարգեալ նոցա ամալ 'ի տօթոյ հովանի,
 Բոց աստեղաց 'ի զիւերի սիւն լուսոյ,
 Ամենուրեք անվրէպ նոցին ուղղեկիւց:
 Ուր Մովսէսի ոտից գնացք ընթանայր,
 Իսրայէլեանք հետեւէին համագունդ,
 Ուղղւոյն անդէտք առաջնորդին հետեւորդք:
 Ապախտ մարդկանն 'ի քրթմնջիւն բնաւորեալ,
 Տես ինձ զհարդ կարճամտեալ ծարաւու
 Խիստ վիճակին եգիպտական ցանկանան,
 Ուստի Հօրին զերծան Աջոյն հրաշալեօք:
 Լուեալ Աստուած ըզքրթմնջիւնս, ամբողին,
 Յոյց Մովսիսի շտեմարան ջուրք զապառաժ,
 Ուստի երկիցս հարեալ ըզցուպ բըրդեցոյց.
 Մարգիկ մտօք ոչ իմացան կուրացեալք,
 Թ'է աստուածուստ դաւաղանին զօրութիւնս
 Որով իւրք երբէք կարօտ ոչ մնասցեն.

Բայց միշտ տոճոճ ամենայնիւ ասէին,
Ո՛ւր է կաթսայն մեր մալիւր այն համեղ,
Շուրջ պարաւոր երբ նստէաք հրճուանօր,
Ո՛ւր սոխ խտտոր և մեղրապուղ ձուկն և սեխ,
Թէ տայր ոք մեղ և ճաշէաք մեք ցյապուրդ,
Ո՛հ և քողեալ եմք յուտելոյ զմանանայս,
Իւրաքանչիւր լային առ դուռս վըրանին:

Գանգատանաց Մովսէս սոցին ուարտասուաց
Չըջանդութեալ, զիմեաց առ Տէր ձայն բարձեալ,
Զսոսա ուսաթի՛ յագեցուցից մեղիւնօր,
« Ասես «գրկեա իբրև ստնտու ըղսոսա,
» Որովայնի միթէ՛ իմոյ ծընունդք են,
» Առ ըզկեանս իմ, դերծ յազգէս յայսմանէ: »
« Տաց վաղիւ միս, ոչ միօրեայ, Տէրն ասաց,
» Ոչ տասնօրեայ, երեսնօրեայ տաց սոցա »:
Շնչեաց հարաւ, լորտմարգին կանգնաչափ
Սնկաւ ըցոյց ձիգ յասպարէզ զդաշտավայրս:
Մինչ պակասեալ միսն յատամանց չէր նոցա,
Յանկարծ մահու տարածեցան 'ի դաշտի:
Զինչ կայր առիթ քրթմնջանացն անհամբոյր,
Ուր Աստուած էր նախախնամող մեծ նոցին
Յամենայնի ամենուրեք խնամամարկու:
Մարդ է բնութեամբ ապականեալ միշտ տոճոճ,
Բարիք առուիւ թէ յորդեսցին գոճ նա չէ:
Թէ 'ի բարեաց յանկարծ անկցի 'ի չարիս,
Ունել կարծէ փոփոխութեամբ ըզբօսանս:
Այսպէս մարդկանն ապականեալ բընութիւն,
Ի վատութիւն անկեալ եղծաւ անյարիր:
Ոչ պարզեօք և ոչ պատժիւք զգաստանայ,

Այսչափ խնամք եցոյց Աստուած որ ազգի:
Ոչ չատացեալ լոկ օրինօք բնականօր
Ըզմարդն ածել 'ի բուն ստեղծեալ 'ի պատկեր,
Զտասնաբանեայն գըծագրեաց ըզպատգամ,
Լուսարանեալ մի ըստ միօջէ ընդ երկար:
Իբրև դայեակ հոգաբարձու անձանձիր
Հոգայր զնոսա, և հրահանգէր անդադար,
Բարեպաշտօն և մարգասէր առ լինել,
Աստուածայնոց և մարդկայնոց պատկառ կալ:
Հոգ խնամք այսչափ, և իսրայէլ տըմարգի:
Զամս քառասուն ձորձք և կօշիկք ոչ հնացան
Ոչինչ իւրք եղեն կարօտ յաւաղուտս:
Միշտ ապերախտ յար քրթմնջող իսրայէլ,
Յանցաւորաց 'ի գլուխս հսկէր միշտ պատիժ,
Որոյ զառաջս առնոյր Մովսէս մերթ ընդ մերթ:
Զտասնաբանեայ ըզպատգամս Տէրն իւ ազգեաց
Վառէր Սինա լեռնն ահագին հրաբորբօր,
Զիգ յասպարէզ հնչեալ ճայթմունք որոտմանց,
Ի տեսլենէն, դողայր Մովսէս ահաբեկ,
Ի պակուցումն իսրայէլի Տէրն առնէր
Զտասնաբանեայն ուժգին ազլել ամբօխին,
Տէր ծանուցեալ զինքն և հանուրց Վեհապետ:
Ի Սինայէ կոչէ առ ինքն ըզՄովսէս,
Կոփեալ տախտակ առեալ ըզհետ քարեղէն,
Առ գծելոյ տասնաբանեայ ըզպատգամս,
Առ անմոռաց յաւերժ մնալ ազգէ յազգ:
Քառասնօրեայ անդ ժամանակ նա յամեաց
Եւզխորանին յառնուլ ձևոյն զօրինակ:
Քառասնօրեայ անդ յամեցման Մովսէսի,

Բարձեալ կարծէր ըզնա Աստուած 'ի միջոյ,
Ազգ դառնացող Իսրայէլի յուսահատ,
Խռով հարեալ միհամուռ ահագին
Զանապատին հանէր յեթերս ըզլուշին,
Ամբոխ ուժգին ձայն արձակեալ գոչին,
Զիք մեր Աստուած և ոչ Մովսէս առաջնորդ,
Յանապատիս զինչ արասցուք յամայիս,
Քաղաք կամ գիւղ ո՞ մեզ ցուցցէ բնակութեան.
Խոհեմագոյնքն 'ի նոցանէ ազդէին,
Մի 'ի չըփոթա զազգն արկանել համօրէն,
ՅԱստուածընդդէմ տացուք հրաժեշտ 'ի յուղմանց.
Յամբոխն անաստ դիւաց մտեալ լէզէոն,
Առ Ահարոն խուժեալք ասեն, ո՞ր Մովսէս,
Ո՞ր Աստուած մեր, չեն 'ի միջի, մեք կորեաք,
Աստուածս արա, իւ մեք գտցուք զելս ուղւոյս.
Սա ըմբռնեալ յանհընարին 'իտագնապ,
Կանգնէ նոցա հորթն 'ի պաշտօն ոսկէձոյլ:
Սինա լեռնն ըզջերմութիւն դեռ պահէր,
Եւ Իսրայէլ, նա սառեցաւ յԱստուծոյ,
Այսչափ հրաշից անյուշ եղեալ ապերախտք,
Տես Իսրայէլ, ահա գոչին, Աստուած մեր,
Որ զմեզ եհան յեզրիպտոսէ զօրութեամբ.
Խնջոյս արկեալ 'ի գինեբբոս ընկղմեալ,
Եւ պարաւորք 'ի ձայն ահեղչուրջ զօրթով,
Յառնեն կայթեն ծերք և տղայք պարանցիկք:
Եւ Մովսէսի լցեալ աւուրք քառասուն
Առեալ զօրէնս զաստուածագիծս էջ անտի.
Եւ 'ի մօտեւ 'ի Սինայի ըստորոտ,
Յեսու ասէ, պատերազմի լսեմ ձայն,

Կրկնէ Մովսէս պատերազմի այն չէ ձայն,
Եւ ոչ հըզօր յազթականոց զօրութեան,
Վհատեւոց վատաց խանչիւն գինեբբոց.
Եւ 'ի հեռուստ տեսեալ ըզչորթն ոսկէձոյլ,
Եւ ըզնովաւ երկրպագու գիսրայէլ
ԶԱստուածագիծ հարեալ պատգամս ըզգետնի,
Զեն պէտք սոցա, ասէ, պատգամք Աստուծոյ,
Եւ խորտակէ այրն Աստուծոյ բարկաստատ,
Առ իս մատիք սուսերաւորք քաջք, ձայնէ,
Աստուածակողմ որ որ իցէ մատիցէ,
Կոտորեցէք հարէք անխնայ զանօրէնս:
Յարեան ճապաղ և դիակամք լցաւ դաշտ
Երեք հազար մարդկան արեամբ գիջաւ Տէր,
Քաւեսց ըզմեզս անօրինաց բանակին:
Հանգոյն դիպեալ ըզպատահմունս տեսանեմք
Այժմ ոչ այլազգ քան յորթապաշտն յԻսրայէլ:
Ի Քրիստոսէ սերկեան օտար Քրիստոնեայք լսէրք,
Մարդիկ անաստք, ամբարտաւանք, անձնաւ,
Առանց ուսման Աստուածաբանք ծաղրածուք,
Դժուարիմաց տառս ծամածռեալ ըստ քմաց,
Վարդապետեն ընթացակցաց զանարժանս,
Բարեպաշտօն զգօն լսելեաց անախորժ:
Զաւետեաց գիրս ժամանակիս պաշտօնեայք
Կնքեալ պահեն և զօրինաց ըզպատգամս,
Յոտնակոխից ըզմարգարիտս զերծուցեալ,
Նախանձաւորք քրիստոսական ընթացից,
Լռեալ մնան ժամանակիս նորոգման,
Որպէս տեսաք առ Մովսիսիւ 'ի հընումն,
Որում ձայն տայ դարձեալ Աստուած ելանել

Ի լեառն՝ առեալ կրկին տախտակք քարակոխիք,
Եւ անդ յամեալ քառասնօրեայ ժամանակ,
Անտի դիմօք լուսաւորեալ իջանէ,
Աստուածագիծն հանգոյն նախնւոյն 'ի ձեռին .

Ածել զմարդկան 'ի պատկերի Աստուծոյ,
Ոչ շատացեալ լոկ բընական օրինօք,
Ինքնին ձայնիւ աղղի ազգի հրահանգօք
Զօրէնս դրօշմեալս ձայնիւ կրկնեալ դիւրացոյց,
Ըղխորանին ինքնին գծեաց զօրինակ,
Զողջակիղաց եւ ըզգոհից հանգամանս,
Սեղան անտաշ քարամբք կանգնել հրամայէ,
Եւ զնւիրաց զօրէնս կարգէ տիրաբար,
Ըստ մեղանաց օրինադրեալ քաւութեան :

Ոչ գգուանօք ոչ խստութեամբ ուղղեցան
Միշտ անուղղայ յար ապերախտ իսրայէլ,
Աստուած կնքեաց 'ի բարկութեան, ազգ ժըլխիւհի,
Տուն վաղշըւէր գառնացողաց խտտասիրտ :

Հաստիչն ինքնին Տէր ծանուցեալ հրաշանայր,
Ի բոին կալեալ զսանձ աշխարհի տեսութեան,
Իսրայէլի բռնն երեւէր տիրաբար,
Ածել ուղղել զազգն անուղղայ մերթ ընդ մերթ,
Դաշտք ընդ ոտիւք առիննողոք տամկացեալ
Ոսկերոտիք անօտտ մարդկանն հողմահոս,
Երկիր եկուլ ըզդադանեանս ընտանեօք,
Եւ բիւրաւօրք դիւթաւալ օձահարք .
Նախանձ ընդդէմ ժըտօղքն օտար բուրվառաւ
Երկնատեղաց Կորխեանքն հրով մոխրացան,
Բայց իսրայէլ միշտ 'ի չարին հակամէտ,
Բիւր յընթացից բընաւ երբէք ոչ կասեաց,

Մինչեւ ոսկերք յեգիպտոսէ ելելոց,
Զաւահասից ամենեցուն ցրուեցան .
Քառասնամեայ թափառելոց վերանաւ,
Երկու եւթ մտին յերկիր աւետեաց,
Մատաղ մանկամբք Յեսու Քաղէք ժառանգորդք :
Եղև Աստուած եւ Մովսիսի վրէժխնդիր,
Յերկբայս գթելոյ գայթակղութեան 'ի վիմին,
Երկիցս հարեալ Զուրն 'ի վիմէն բղխեցոյց,
Տըկար ցուցեալ զգորութիւն Հաստողին,
Ոյր վասն հեռուստ տեսեալ զերկիրն աւետեաց,
Ի լեառն Նաբու անյայտ չիրմաւ վախճանի :
Աստուածախօս աստուածատես այրն ընտիր
Թէ պատժեցաւ, մեղաւորաց զինչ լիցի :
Իսրայէլի եկաց Յեսու առաջնորդ .

Մովսէս 'ի գիր ետ զօրհնութիւն եւ զանէծս,
Իսրայէլի յաւերթական յուշարար,
Յայսօր վրիպեալ 'ի պայմանաց օրհնութեան,
Զգեցան զանէծս արկեալ դիւրեամբք իբր հան-

Բայց Տէրն երկնից անյաղթական զօրութեամբ
Խառն ընդ նոսա ջնջել զոսոյս մարտակցէր,
Զթաղաւորաց զաթոռս ողջոյն տապալեալ,
Զինքն աշխարհի Տէր իսկապէս ծանուցեալ,
Զերկիր բերրի զեղուն կաթամբ եւ մեղու,
Ըղխոտացեալն Աբրահամու, ետ թոռանց,
Յեսուաւ արար ժառանգ երկրին աւետեաց :
Ի վախճանել Յեսուայ, չարին հակամէտ
Տես զիսրայէլ, թողեալ զԱստուած զօրութեանց,
Պաշտել զԱստուածս ընդ այլազգիս ժպրհեցաւ,

Ոյր վասն Աստուած մատնէր զնոսա սրտմտեալ
 Ի գերութիւն տիրացելոց այլազգեաց .
 Եւ 'ի դառնալ նոցա յԱստուած կենդանի,
 Փրկէր զնոսա քաջի արամբք զօրութեան
 Գողթնիէլի, Սամեղարայ, Բարակայ,
 Գեղէոնի, Հզօր Սամիսոնի, Յեփթայեայ .
 Բայց մերթ ընկուռս և մերթ զԱստուած պաշտէին
 Ըստ հաճոյից կամաց իւրեանց փոփոխեալ,
 Մինչև Աստուած կացոյց նոցա թագաւոր,
 Ըստ օրինաց հովուել զնոսա հայրաբար,
 Եւ տեսանող յաստուածակոյս կողմանէ,
 Իսրայէլի ըզկամս աղղել սպառնալեօք .
 Չեթող Աստուած վասն հարց իւրեանց զԻսրայէլ,
 Մերթ գգուանօք մերթ խտտութեամբ երևէր .
 Դառնացողաց տուն կոչեցաւ Իսրայէլ,
 Անդարձ անգեղջ ըստ հաճոյից խտտասիրտ .
 Եթող ելիք 'ի վախճանի անարգեալ .
 Յաւուրս անգամ թագաւորաց մերթ ուղիղ
 Մերթ ընդ նոսա կաղայր յաճախ յերկուս հետս .
 Միշտ Բելիարայ գողցես անվրէպ լծակից
 Չողն զօճաճ օճահարից վիրաբոյժ,
 Ի Բարձրելոյն տեսչութենէ ընձեռնեալ,
 Աստուածական նոր եռանդեամբ 'ի պաշտօն
 Վերականգնէ Իսրայէլի բանսարկուն,
 Անուն եղեալ մեծ օճ Աստուած Նեեսթան,
 Չոր ամս բազումս խնկեալ պաշտեաց Իսրայէլ,
 Մինչև երարձ բարեպաշտօնն Եղեկիա .
 Աստուած մարդկանն ազատ կամօք ըզբօսնոյր,
 Մերթ տհաճեալ մերթ հաճութեամբ քաղցրանայր,

Ոչինչ մարդկամբք տեսիլս պարգէր ըզգաղտնեաց
 Զապազային դիւրել նոցա զառնելիս .
 Աթոռ կանգնէր փոփոխակի կործանէր,
 Իսրայէլի զիւր ծանուցեալ տեսչութիւն .
 Զաւուրս հիւսէր առատութեամբ և սովու .
 Հուր սուր սպառնայր և գերութիւն դժպատեհ .
 Դաշտք ոռոգեալք երբեմն արեամբ անխընայ,
 Չորք դիակամբք Իսրայէլի լեռնացեալք,
 Քան ըզկրկին ամս առաւել հաղարաց
 Վարեալ բազում եղանակօք ընդ նոսա .
 Եղծեալ պատկերն ըզտիպ չեգիտ նախնական,
 Ոչ բնականօք ոչ երկնատուր օրինօք .
 Մարդն ըստեղծեալ 'ի պատկերի Աստուծոյ,
 Սաղիւզ դիւէն ապականեալ բնութեամբ
 Ի նորոգումն անեղծութեան գալ չէր մարթ .
 Խանդաղատէր և երկնաստեղծն 'ի նոսա,
 Կըշիռն իւրոյ սիրոյն ծանր էր քան ըզմարդ,
 Մարդոյն դիւրել ոչ դադարէր զապազայն,
 Գըծագրեալ զայն առակօք բազմազան,
 Համբուն ուղղեալ 'ի նըկատեալ յիւր վախճան .
 Որպէս ըզՄէմ մարդկան սերունդ սեփական
 Պահեալ ինքեան յաշխարհակու հեղեղէ .
 Սոյնպէս զԳաւիթ ընտրեաց յաղարտ աթոռոց
 Հիմն արկանել եղծեալ մարդոյն նորոգման .
 Մարդն անհրահանգ ինքեան թողեալ ըստ կամաց
 Միայն բանիւ գերազանցէ անբանից .
 Գերբնականէն զուրկ ընթանայ գայթ 'ի գայթ,
 Ապականեալ բնութեան եղեալ խաղաղիկ .
 Տէր կարծէ զինքն ամենայնի լեալ ազատ,

Խորոց 'ի խորս սանձակոտոր ընկզմի,
 Միտք մթագնեալ սիրտ բորբոքեալ անդգայ,
 Մէջ ըզբբօք մածեալ վաղէ կոյր զկուրայն,
 Զերկիւզ զանթ կիրքն ալեկոծ ընկուզէ.
 Ոչ հարադատ ոչ ընտանիք ոչ ծնողք,
 Կեայ ինքն ինքեան, միշտ շահասէր անձնասէր,
 Յախշտակիչ, եղբայրատեաց արևնուշտ,
 Էւ զեղծ բնութեան կարեաց կրրից լեալ գերի:
 Զուրկ 'ի շնորհաց աղականեալ բնութեամբ մարդ
 Վայրի գողան դիմօք և եթ որոշի,
 Միով մոլեալ անբանք ախտիք վարակին
 Սա քան զնոսա բազմօք գլեալ խրոխտանայ:
 Ահա քեզ մարդ, վայրի գողան մարդագէտ
 Ոչ այս մարդ է կերտուած ձեռին Աստուծոյ,
 Սա մարդ նորուն հրամանին ոտընհար:
 Յորդուց որդիս Նախաստեղծին պայադատք.
 Իբր ըզմանուկ մութ տհաս և խիկար
 Երևելեօքս տըղայաբար զբռնուն,
 Բարին և չար յիւրոց կրից անորոշ,
 Յոր ինչ միտէ եղծեալ բնութիւնն ախորժէ:
 Ընդ անբանից կըշտեաց զանձին ըզպատիւ,
 Մղեալ կարեաց 'ի բուռն ախտին աղուական,
 Անկիրթ անժոյժ լեալ անխրտիւր անձնատուր:
 Ուր պարագրի Հոգին փչեալ յԱստուծոյ,
 Զիք բնաւ 'ի սմա նշմար նորուն պատկերի,
 Ընդ անբանից կշտեաց զանձին ըզպատիւս,
 Զիւրդ պատկեր անուանեսցուք նորին զմարդ:
 Ի նորոգումն որպէս տեսցուք եկեսցէ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԳ

ՆՈՐՈԳԵԱԼ ԲԵՈԹԵԱՆ ՄԱՐԳ

Երիտասարդ զրկեալ համբուն 'ի շնորհաց
 Անկեալ բնութեան կարեաց յախտին պապօնոյժ,
 Վարազ խոցեալ ընդ տափ ընդ ճոր սուրճարշաւ,
 Վիրին դարման հոգմոյն շնչման ապաստան,
 Ուտի բուժել կարծէ անբան հէք գողան,
 Նովին բաղխմամբ աճապարէ զիւր կորուստ,
 Յար և նման երիտասարդ անժուժկալ
 Յոր ինչ միտէ, տագնապ սրտին խուճապէ,
 Մառախլապատ ըզծիւք զայնու դեզերի,
 Մինչև անկցի իբրև արբելու անդգայ:
 Հասեալն յարբուս չէ եղծ բնութեան յաղթական,
 Սլակերպեալ պատկեր Հաստչին 'ի մարդիկ,
 Մինչև պատուաստ վերին շնորհաց նորոգման
 Անկցի 'ի բուն աղամային եղծ բնութեան:
 Ընթացք մարդկան ոչ ինչ ընդհատ նողտկալ
 Նախ քան ջրասոյզ զաշխարհս հանուր առնելոյ
 Զուրտ իւր պահէ Աստուածօրէն գթասիրեալ,
 Բազում մանամբ օրինակօք տես վարի
 Ամենակալն ըզմարդ եղծեալ նորոգել:

Հրաշիւք անհաս խստիւ քաղցու մերթ ընդ մերթ .

Չաղատութիւն սանձահարել չկամէր ,

Մարդն իբր աղատ եղձաւ կամօք ինքնօրէն ,

Նովին կամէր 'ի նորոգումն հանդերձել :

Ի սերնդոց առեալ մարդկանն ընտրանաւ ,

Ձարդար ըզջոք ընդ բելիար մարտակից

Հանդիսատես կացեալ նըմին 'ի վերուստ ,

Չուարճանայր դիւին գտեալ յաղթական ,

Համբերատարն յամենայնէ մերկացեալ ,

Որդեկորոյս , համակ 'ի վէրս անողորմ ,

Յաղբւս նստեալ , արքայակերպ ճոխանայր :

Ըզդիանիւն 'ի գութն արկեալ առիւծոց

Յամենածախս պահէր ժանեաց անվրկանդ :

Չերիս մանկունս 'ի Բաբելոն 'ի հնոցին

Անկէզ պահեալ , 'ի չորրորդէն բոցն ահիւ

Չեղոյր արտաքսչուրջ ըզմարդկամբ ճարակէր ,

Հանդիսարան պարգեալ զաշխարհ զբօսնոյր

Դիւրել նիւթել զպաղապին նըպատակ :

Կանգնեալ դիւցազն և ըզկանայս ընտրանաւ

Բիւրաւորօք հանդիսացեալսն առակէր .

Ի ծամելիս Սիսարայի տեսն վարսեալ

Յից երկաթի ձեռամբ կնոջն Յայելայ ,

Թաւալ անկեալ արիւնոռոգ ընդ ոտիւք :

Աստեղք յերկնից ճակատեցան շանթահար ,

Փախուստ տուեալ 'ի վրանն անկաւ խուճապաւ ,

Յողջական բանից կնոջն եղկացաւ ,

Ի ծարաւ իւր փոխան ջրոյ կաթն արբեալ

Յապահովել ըզկեանս խնդրեաց ընդ փեղկիւք ,

Անդ անխըլիւրդ չուառականն յաւէրժ մնաց :

Գողիաթայ երկաթապատ հսկային

Ո՞ր յաղթականն ել զառաջեալ ըզգետնեաց ,

Ոչ այր հուժկու , ոչ սուր , ոչ տէգ նիզակի ,

Հովիւ խարտեալ պարսաքարաւ սատակեաց ,

Հայհոյանացն առեալ զկըշիւն յԱստուծոյ :

ԸզՀողեփեռն ո՞ տապալեաց ըզգոռոզն ,

Ոչ ձեռն հզօր , ոչ սուր ոչ նետք դարանաց ,

Այլ գեղ կնոջն ընդարմացոյց 'ի կորուստ ,

Տըկար բաղկան վերնագունին նըպատիւք ,

Դիւցազն Յուդիթ ձգեալ զդաշոյն յազդերէն ,

Երկիցս հարեալ զարբեցելոյն առ ըզգլուխն :

Ո՞ Մուրթքէի 'ի Համանայ պատրաստեալ

Չյիսունկանգնեայ ցիցն Համանայ փոխադրեաց ,

Ոչ Եսթերայ , այլ Բարձրելոյն զօրութիւն .

Անյաղթական իւրոյ ազգին ապաւէն ,

Ի ձեռն մարդկան Աստուած առեալ խաղալիկ :

Չայր հանդերձէ համբերատար աննըկուն ,

Հնարիւք զինեալ զկանայս կանգնէ յաղթական :

Իւր տեսչութեան հանդիսարան տիեզերք ,

Սկնարկութեան արբանեկէ բնութիւն ,

Թէ բանաւորք և թէ անբանք հպատակեալ .

Աղատ կամօք Վերին նալաստիւք բաւականք ,

Սնբանք մղեալք բերման կրից գերեվարք .

Հանդիսատես Տեսուչն հանուրց ցերք կացցէ ,

Միօրինակ դէպք իրերաց պատահեալք ,

Գետոց գունակ վարեալ մղին սըրընթաց :

Այլ տեսարան պէտք են բանալ նորատես ,

Աշխարհ համբուն նոր ըզգեցցի կերպարան ,

Չոր տեսանողք յառաջագոյն ազդեցին

Այնու և եթ նորակերտի այս աշխարհ:
 Այն որ կուրի խարխափելոյ նըմանեալու
 Յետո ընկրկի քայլափոխէն երկուցեալ.
 Անխնա հաս որպէս մանուկ չէ կարող
 Երեւել աց ինեւ ճշգրիւ խելամուտ.
 Այսպէս և մարդ ՚ի մեզմ ծնեալ Նախահօրն,
 Որդի լինել Երկնաւորին և ժառանգ,
 Նորոգողի և Միջնորդի է կարօտ:
 Յայսփայր տեսաք դաստիարակ բազմախնամ
 Ընտրեալ ազգին կացեալ զԱստուած հովանի,
 Զապախտաւորսն հետեւ լոնսեալ երախտեաց
 Խնամող Տեսուչն անտես եղեալ ապախտեաց
 Արգահատեալ անխման մարդոյն իւրակերտ,
 Զաթոռ փառաց թողեալ յերկինս իջանել
 Ըզկերպարանն առնուլ մարդոյն հողեղէն,
 Վերականգնել զմարդն անկեալ պատրանօր
 Առաջնորդել կենաց նորին ընթացից
 Վերաթեւել անկեալ դասուցն ՚ի տեղի,
 Անհաս մտաց հողեղինացս այս ձեռնարկ,
 Վեհապետին կարօտ ձեռին զօրութեան:
 Ահա մինչ մեր զայսու մտօք դեգերիմք,
 Երկրաւորաց նորաստեղծման եհաս ժամ:
 Ամենակալն համազոյից միութեամբ
 Խորհուրդ առեալ ձեպէր զմարդկան փրկութիւն.
 « Մեր սիրասունք խաւարարգել ՚ի բանտին
 Զրկեալ ՚ի մէնջ ցերբ մընասցեն տրամազգեաց.
 Բաւ է դեւին ցարդ աշխարհի տիրանալ.
 Էջ համազոյ իմ փառակից զոյակից,
 Առ զմարդկութիւն յԱստուածութիւնդ անըփոթ:

Ըզմեղանաց յանձին լուծեալ ըզպարտիս,
 Ըստուերակերպ զոհից լըրումն եղիցես,
 Երկնահաճոյ լիցի ըստանդ քո անձին.
 Այսու և եթ երկինս երկրի խառնեացի
 Եւ սրբեացի արեամբք երկիր յանիծից,
 Դասք լըրացին անիծապարտ անկեղոց,
 Այլ ոչ այժմեան յիսրայէլեան սերնդոց,
 Անկցին արտաքս այն անօրէնքն համօրէն,
 Որոց ապախտ ըզհրաշալիս արարեալ,
 Մեզ հակառակք հանդիսացան խստասիրտք.
 Արեանդ հեղման սոքա կացցեն պարտապանք,
 Եւ ՚ի չորից հողմոց երկրի պաշտեացեն
 Զնըւէր զոհիդ ցկատարած աշխարհի »:
 Խորհրդոյս այսմ հասու չեղև Բեկիար.
 Զի և անգամ իմանալեաց էր անհաս.
 Հոգեղինացն է անմատոյց Դաբիրայն
 Ուր տեսչութիւն տիեզերաց հայթայթի:
 Պատգամաւոր Պետն հրեղինաց Գաբրիէլ
 Առեալ զթռիչս ՚ի Նաղարէթ սաւառնի
 Առ կոյս Մարիամ Դաւթի տանէ անարատ,
 Սա սարսափեալ սոսկայ ՚ի տես Զուարթնոյն,
 Զուարթունն ողջոյն ձայնէ Տէր ընդ քեզ,
 Կոյսն այլայլի, հարցեալ ողջոյն զմէն իցե,
 « Մի երկնչիր զԱստուածօրդին գու ծնցես »:
 Զիւրդ ինձ այդ լիցի ես զայր ոչ գիտեմ.
 » Ի քեզ Հոգին սուրբ եկեացէ, յաւել նա,
 Եւ հովանի քեզ զօրութիւն Բարձրելոյն »:
 Արատ զալոյն կոյսն երկնչէր կուսութեան,
 Անեղծ վըճույն հասու եղեալ սրբութեան,

Ըստ բանի քում անդէն կնքեաց զԵղիցին
կամացն հըլու Տեառն իմոյ կամ աղախին:

Յարգանդ կուսին էջ Միածինն 'ի Հօրէ
Դողաց աշխարհ սիւնք սարսեցան Եթերին,
Յընդերս երկրի ձայնք հնչեցին յանդնդոց,
Սանդարամետն յիւրոց յալից շարժեցաւ:

Անդնդեհպետն 'ի վեր ոստեաւ սարսափմամբ,
Վաղեաց դիտել ըզկործանումն աշխարհի:

Վրիպեալ խմբեաց համագումար դարբանեակս,
Յայտնել նոցա զեւս 'ի դերեւ յիւր կարծեաց:

Համազգիք իմ, ասէ, իշխանք, խաբեցայ
երկրիս երկնի յահեղ ուժգին դոփմանէն:

ԸզՔաբրիէլ տեսի իջեալ յօթեան

Ի նըւստ գեղջ, բայց թէ առ ինչ ոչ դիտեմ,

Գուցէ ըզթեւս վերադարձին սաւառնեալ,

Բաղխեաց ցնցեաց ըզմոլորակն աշխարհի:

Ես զայլ դաշնակ յերկինս լուայ ցնծալի,

Զինչ մեք երբեմն յաւուրս տօնից համախումբ:

Ի փառս Էին 'ի վսեմ նըւագս հնչէաք:

Մեծի գործոյն սկիզբն եղեալ գուշակեմ,

Մարդոյն անկմանն 'ի խորհրդեան զոր լուայ,

Զմոլորակօք շրջան առեալ դիտեցի,

Ուր Նահապետք և Մարգարէք կայացեալք

Ակնկալեալք աղատութեան սպասէին,

Տեսի զնոսա այլակերպեալ ցնծալիցք,

Գէթ յանձանօթս անդէն մտեալ իմասցուր:

Հապա քաջք իմ, փութացարուք ձեռն 'ի գործ:

Գոռոզն ասաց, իւրաքանչիւր ցրուեցան:

Եղիցի ձայնն յերկինս հնչեալ հրճուալի,

Ի դարձն անդրէն աւետաւոր հրեշտակին

Անցեալ 'ի զլուս դասուց Պետաց հանդիսին,

Սրբերգենից փառատրութիւնք Բարձրելոյն

Զերկինս երկնից հնչեցուցեալ ընուն:

Հնէր երկին 'ի մեծ նըւագ դաշնակաց:

Ի ձայնն ահեղ աստեղք գոգցես դողային:

Երկիր սարսեալ ձայն արձակէր յանդնդոց:

Էւ Բելիար կործան կարծեալ խաբեցաւ:

Անդնդեհպետն հետաքնին ոչ կասէր,

Դառնայր շրջէր զմոլորակաւս անդադար,

Յարկ աղբաւին լոյս նշմարեալ գերահրաշ,

Մօտել ճգնէր յետս ընկրկէր շանթահար,

Տեսին ըզնա հանապազօր տագնապէր:

Իսկզբանէ ակըն եղեալ Բելիար

Մասնակցութեան աստուածային բարձրութեան,

Ճգնէր որսալ ամբարտաւանն ըզմարդիկ,

Առնել զնոսին իւր տէրութեան 'ի բաժնի:

Որպէս յանդունդս ուկիանու ալէկոծ,

Ծանրաբեռնեալ նաւ մրրկաւ տատանի,

Մերթ ամբարձեալ յաստեղատունս մերթ յան:

Խորտակելոյ անշուշտ առեալ երևոյթ. [գունդս

Այս 'ի շնորհս ազգին նշան սեփական,

Սովիմք խորհէր առնել զնոսին շնորհապարտ:

Ելից մտից մեղ սլարտ նոցուն կալ սլատկաւ

Սքաց, սրացաւ որոտընդոստ շանթապէս:

Խորախորհուրդ 'ի սոյն եղեալ բանասրկուն,

Իսրայելի գայթակղութեան հնարս նիւթէր,

Շրջեալ զերկրաւ հասեալ 'ի Լեառն 'ի Նաբաւ,

ԸզՄովսիսի խուզեալ եգիտ ըզմարմին,

Ուր հանդիպեալ պեան Հրեղինաց Միքայէլ,
 Ըզֆանսարկուն վիճմամբ յաղթեալ սաստկապէս
 Սաստիւ ըզնա հերքէ անուամբն Սրտուծոյ,
 Որ խուճապեալ սրանայ գոչէ հայհոյմամբ,
 Կանգնել հնարիմ աստուածընդդէմ նոր պաշտօն.
 Սնալ վրիպեալ սրամտութեամբ հեռանայ,
 Զոր խորհեալն էր այլում թողեալ պատեհի.
 Կնճիւն 'ի գէմն էջ նա 'ի խորս անդնդոց
 Համագումար շտապաւ խմբեաց զարբանեակս
 Մէն մի նոցա ըզհնարս ուսոյց գարանաց,
 Դարանակալ պարտ է լինել, ասէ, մեղ.
 Որչափ կարողն գուն զործեսցէ նորոգման,
 Մեղ միշտ նսպատ 'ի բնութենէ կայ մարդոյն,
 Փոփոխամիտ յար 'ի պատրանս հակամէտ,
 Մեր տէրութիւն միշտ մընասցէ բարգաւաճ
 Յորչափ իշխեմբ կամաց մարդոյն անբմբոստ,
 Հապա, ասէ, փութացարուք ձեռն 'ի գործ,
 Սուլէ անդունդ սաւառնաձայն 'ի թեոց,
 Յաճին չըջին զմոլորակաւս մարդաշէն:

Արգանդ կուտին աստուածընկալ ամբառնայր,
 Իսրայելի բարբանջանաց լեալ առիթ.
 Ոմանք կարծեօք այլք ստուգիւ բամբասեն,
 Կոյսն ամօթխած ծածկէր զերեսս 'ի տեսոյ,
 Ինքեան պահեալ զաստուածահրաշ յայտնութիւն
 Միշտ աղօթիւք յար սաղմոսաց օրհնութեամբ
 Յերկինս ձկտէր զերթ ծուխ խնկոց բոցատիպ:
 Պսակեալն Յովսէփ շուարեալ խորհէր այր ար-
 Զելի աղազս իւ կարասցէ դտանել, [գար,
 Գէթ չառակել այլ լուելայն արձակել.

Դիտէր 'ի գէմն զանապական կուսութիւն
 Ծրփայր մտօք, և յորոշմունս չիթէր:
 Սապէս Յովսէփ 'ի տատանման մինչ ծրփայր,
 Տեսեամբ Հրեշտակ յանդորր հանէր ասելով,
 Մի երկնչիւր առնուլ առ քեզ ըզՄարիամ,
 Զ 'ի նմա ծնեալն է սուրբ Հոգւոյն հովանեաւ,
 Սմնակալ Որդի է նա Սրտուծոյ,
 Նստցի յաթոռ իւրոյ հաւոյն յաւիտեան.
 Հանգեաւ Յովսէփ 'ի սիրտ ու ոգի զօհանայր,
 Գգուէր գրգայր, շուրջ ըզկուսիւ իբրեւ հայր,
 Կացեալ արգարն աւանդապաշ յայնմ օրէ,
 Արտուածընկալ տապանակին պատկանեալ:
 Զայն սիրեցաւ զարմանահրաշ յղութեան,
 Դղրգեցաւ 'ի լուրն ողջոյն Հրէաստան.
 Գումարեցան դասք բաբունեաց 'ի մի վայր,
 Ստուգել 'ի գրոց Մեսիային ըզգալուստ,
 Ոմանք պնդեն ըզմամ հասեալ գալըստեան,
 Այլք շուարեալ այլընդայլոյ շաղփաղիւնն,
 Ըզմարգարէս պարզեն հանդէպ ձերունիք.
 « Կոյս յղասցի, ծնցի որդի Էմմանուէլ »
 Գրէ այսպէս մեղ Մարգարէ Եսայի,
 Սոյնպէս բաղում և յայլ տեղիս Մարգարէք:
 Ժամանակին ասեն կացցուք ծննդեան.
 Տարակուսեալ ցրուին մտօք անորոշ,
 Պահեալ խստիւ գաղտ զորոշմունս ժողովոյն:
 Ուամիկ մարդկանն աստ անդ խուժեալ հետա-
 Կամին իրացն հասու լինել վաղընդիպիթ (բնինք
 Անկարացեալ ելի իրացն ըստօսեն:
 Զիրս նորահրաշ կայսեր լուեալ Օգոստեայ,

Աշխարհամար խորոյն առնել խորհեցաւ,
 Հըզատակացն բոթիւ գիտել ճշօրէն,
 Զի մի Հրէայք անջատեսցին յինքնէն,
 Այսր աղագաւ ընդ Մարեմայ և Յովսէփի
 Անկան յուզի յերուսաղէմ փութացեալ,
 Եւ ոչ գտեալ յիջևանին անդ տեղի,
 Զտեղեցան 'ի մութի մի անբանից:
 Ուր հասեալ ժամ Անարատին ծննդեան,
 Զորդի ծնանի զիւր անգորանիկ նորահրաշ,
 Մարդ կատարեալ մանուկ մատաղ ստընդիաց
 Լոյս համասփիւռ անդէն սփռի գերարփի.
 Հրեշտակ իջեալ բացօթից անդ հովուաց,
 Պահպանողաց իրեանց հօտին երեւեալ,
 Մի՛ երկնչիք տամ ձեզ, ասէ, աւետիս,
 Այսօր ծնաւ Աստուած և մարդ ձեզ փրկիչ.
 Այս ձեզ նշան, մանուկ պատեալ գտանիցէք
 Ի խանձարուրս եղեալ 'ի մութի անբանից:
 Հրեշտակաց անդէն իջեալ բազմութիւն
 Թեւապարեալ փառք 'ի բարձունս գեղգեղեն.
 Հովիւք ապշեալ ասեն միմեանց ցնծալիցք,
 Հապա եկայք ցֆեթղեհէմ երթիցուք,
 Զինչ է տեսցուր նշանս զոր ցոյց մեզ Աստուած.
 Եկեալ տեսին զմանուկն հանդերձ մարբն իւրով
 Հաւատացեալ երկիրապաշին զարմացմամբ,
 Հասու լինել անկարացեալ խորհրդոյն,
 Մեկնին անտի 'ի գործ իրեանց գոհացեալ:
 Աստուածահայրն 'ի գիրկս առեալ զնորածինն,
 Զաստուածափայլ բղղէմս թանայր յարտասուս,
 Հոգւով մարմնով զբարձացեալ խնդութեամբ,

Ի նոյն 'ի տիպ Աստուածամայրն Մարիամ
 Խանդաղատեալ հալէր 'ի սէր համբուրիւ:
 Իւ Աստուծոյ սեպհականէր խորհեցան,
 Եդեալ նմա թլիատութեամբ ութօրեայ
 Յիսուս անուն 'ի Հրեշտակէն կոչեցեալ:
 Նոր երեւոյթ տեսեալ աստեղ և մոզուց,
 Անկան յուզի զաստղըն կալեալ առաջնորդ,
 Նըւէրս բարձեալ ոսկի, կնդրուկ և զբմուռս,
 Հասեալ սոցա յերուսաղէմ խնդրէին,
 Ուր է որ ծնաւ արքայն Հրէից, գիտիցէք,
 Տեսաք զնորա զաստղըն փայլեալ յարեւելս.
 Հարցմանց իւրեանց զբրոյց լուեալ պատ 'ի պատ,
 Առնուն անտի զընթացս աստեղըն ուղեկից,
 Ուր Մանուկն էր յայրին վերայ աղքատին
 Եկեալ եկաց աստղն հրաշաւոր շեշտակի,
 Մտեալ Մոզուցն արքեան հակեն ըղձակատոս
 Երկրպագեալ զթագըս դնեն առ ոտիւք,
 Բացեալ ըզգանձս նըւէրսն հանեալ ընծայեն:
 Յերկիր իւրեանց ընդ այլ դառնան ճանապարհ,
 Լեալ իրազգած ազդեցութեամբ Հրեշտակին:
 Օրինադրեալ աւուրք լցեալ սրբութեան,
 Յերուսաղէմ՝ ածեն ծընողըն ըզՅիսուս
 Քառասնօրեայ, մուծեալ ըզնա 'ի տաճար,
 Ըստ օրինացն առեալ Տեառն յանդիման,
 Ուր ծերունին գտեալ անդէն Սիմէոն,
 Այր երկիւղած աստուածընտիր և արդար,
 Առեալ 'ի գիրկս զԱստուածորդին ըզմանուկն
 Արդ զիս, ասէ, ըստ բանի քում արձակեալ,
 Աչք իմ տեսին ըզիրկութիւն ժողովրդեան,

Իսրայելի աղգին մեծի պատրաստեալ,
Եւ ահա սա կայ 'ի կանգնումն ու 'ի գործումն
Յիսրայելի, հակառակութեան 'ի նըշան,
Եւ առ Մարիամ դարձեալ ասէ տեսութեամբ,
Եւ 'ի քո իսկ անձն անցցէ սուր որոշիչ,
Ձի յայտնեցին բազում սրտից մաշլ խորհուրդք,
Սնտի դառնան մանկամբ հանդերձ տրտմազգեացք,
Բանք ծերունւոյն 'ի սիրտ ու ոգի մօրն աղբեաց,
Լինել խորին բանիցն անձկայր խելամուտ,
Մէն մի յակնարկ Մանկանն 'ի դէմն թալկանայր,
Միշտ առնէին անցք սոսկալիք մըտախորհ,
Կատաղութեան եղեալ գիտակ ամբոխին:

Յաճել Մանկանն և մօրն աճէր կրիցն հոգ:
Տեղեկացեալ Բելիարայ այսոցիկ,
Շրթինդ հարեալ զաղգն համօրէն խուճապէր,
Հետաքննիք անդ յամենուստ խռնէին,
Հռչակ հարեալ այրն աղքատին լուսավառ,
Տիեզերաց փողէր Փրկչին ըզգալուստ:
Բելիարայ 'ի Հերովդէս գտեալ մուտ,
Խորոհրդակից կացեալ նմին զայս սաղբեաց,
Յերկեմենից և 'ի խոնարհ կոտորել
Չարու մանկունս, յորս և գտցի նորածինն,
Իսկոյն հրաման եղեալ դահճաց, ջարդեցան,
Չարիւնն ընդ կաթն 'ի ստեանց կորցեալ խառնեցին
Իբրեւ ծաղիկ անկեալ յերկիր նըռնենեաց,
Բոսորաբուղիս յարինս մանկունք թաւալին,
Արքայութեան տուեալ զանձինս գրաւական,
Սորա նախկին մեզ կանգնեցին յաղթանակ,
Ըղկեանս իւրեանց փոխանակեալ նորածնին:

Յովսէփ աղղմամբ յառաջագոյն Հրեշտակին,
Առեալ փախեալ մարքն ընդ մանկան յեղիպոսոս:
Ի սաղրանաց Սատան ելեալ 'ի Թափուր,
Յանհընարին մտեալ իւրովքն 'ի զայրոյթ,
Համագումար իսկոյն ճեպով հաւաքեալ,
Խորհել զարժան փառաց մանկանն աղարտման:

Տեսանողօք բանից լրման Հօրն հանուրց,
Յեղիպոստէն աղղմամբ ելեալ Հրեշտակին,
Ի Նազարէթ գան բնակել յիւրեանց տուն,
Ձի Հերովդէս Մանկանն ոսոխ սատակմամբ
Բեթղեմէմի մանկանց զարեանցն ելոյժ վրէժ:

Իմաստութեամբ և շնորհօք զարգանայր
Ի մարդկանէ և յԱստուծոյ Միածինն,
Եւ էր հնազանդ իւրոց ծնողացն անվրթար,
Մինչև 'ի գալ աւուր լրման յայտնութեան:

Երեսնամեայ Յորդանանու առ եզերք,
Կարապետին իւր Յովհաննու հանդիպեալ,
Ահա, գոչեաց սա տեսութեանն առաջին,
Գառն Ատուծոյ, բարձող մեղացն աշխարհի:
Ի Յովհաննէ անմեղն հայցէր մկրտիլ,
— Ես մարդ գիւրդ մեղանշական մկրտեմ,
Ինձ պիտոյ է և հարկ 'ի քէն մկրտիլ,
Չարդարութիւն, ասէ Յիսուս, պարտ է ընդ:
Արփիահրաշ զերթ սին լուսոյ փայլակեալ
Յետս Յորդանան 'ի մըտանեղն ընկրկէր,
Եւ յեւանքն 'ի ջրոյն երկինք փեռեկեալ,
Հոգին իջեալ և Հայր յերկնից որոտմամբ
Դա է, ձայնէ, դա Որդի իմ սիրելի,
Դըմա լուարուք, 'ի բնէ հաճեալ իմ ընդ սա:

Դասք հրեղինաց անդ սաւառնեալ յողնախումբ,
 Ի նորահրաշ 'ի հանդիսէն սոսկացեալ,
 Մեծ հրճուանօք Հօր հաճութեան 'ի ձայնէն,
 Ի վեհ դաշնակ զարմանահրաշ օրհնութեան,
 Ըզնոր հանդէսն ըզՄիածնին զարդարեն:

Սա կատարեալ տնօրէնութեան ըզպարտիս,
 Առանձնացեալ Հոգւով մեկնի յանապատ,
 Քառասնօրեայն անդ անցուցեալ անտուաղ,
 Այա քաղցնաւ լամենեցուն լըցուցիչն,
 Իւ Բեղիար պատեհ գտեալ մերձենայ,
 ԶԱստուածութիւն հրաշիւք քարանց ստուգել,
 Եթէ Որդի ես Աստուծոյ ցոյց, ասէ,
 Քարանցդ ասա յիմում ձեռին հաց լինել:
 — Հացիւ միայն մարդ ոչ կեցցէ, այլ բանիւ,
 Որ ելանէ 'ի բերանոյ Աստուծոյ:
 Ի լեռն հանեալ ըզնա անդէն 'ի բարձու,
 Առաջարկէ երկրպագել իւր ինքեան,
 Տաց քեզ, ասէ, որչափ երկիր տեսանես,
 Թագաւորաց ըզփառս համայն և զպատիւ:
 — Աստուծոյ քում երկիրպագես գրեալ է
 Ասէ սաստիւ, և զնա միայն պաշտեսցես:
 Առեալ ածէ 'ի սուրբ քաղաքն առօրին,
 Յաշտարակին վերայ ըզնա կացուցեալ,
 Արկ գբեզ, ասէ, աստի 'ի վայր, վասն քո
 Բառնալ ըզքեզ պատուիրեալ է հրեշտակաց
 Զոտս ըզքարի ոչ հարցես բնաւ դու երբեք,
 — Ոչ փորձեսցես զՏէր Աստուած քո գրեալ է:
 Ամթապարտ եղեալ անտի բանսարկութիւն
 Յետ փորձելոյ երիցս ըզնա հալածի:

Ճեպ շտապ յանդունդս անհղ թնդմամբ տաղնաւ
 Սանդարամետս որոտընդոստ վրդովեալ,
 Համագումար ձեպէ ըզդունդս 'ի մի վայր,
 Ծանուցանել զՅորդանանու սլատահմունս,
 Աղանակերպ Հոգւոյն սրբոյ երեմունս,
 ԶՀօրն յայտնութիւն Որդւոյն իւրոյ վկայելոյ,
 ԶՀոգեղինաց դասակցելոց ցնծութիւն:
 Եւ իմ 'ի փորձ յանապատի մատուցեալ,
 Եւ 'ի դերե ճիգն իմ ողջոյն դարանաց:
 Ըզբաբունիս նըմա մնայ մեզ զիմագրել,
 Նորիմբ զտցուք մեզ միշտ առձեռն օժանդակ,
 Եւ դիւրութեամբ ըզմիտս ռամկին շահեսցուք:
 Օ՛ն ձեռն 'ի գործ աճապարել փութացուք,
 Սաց, բաղխեալ ըզթեւ ընդ օդս սրբացաւ:

Չայնն հացրական իւր Միածնին յայտնութեան
 Եւ հաճութեան հնչեալ յարոյց մեծ ամբօխ:
 Ի ռաբունեացն արդոյք ձեպով դումարին,
 Վեհն 'ի նոցունց ժողովելոց հարցանէ,
 Դուք յի՞նչ միտս էք դերեւելոյ Մեսիային:
 Պարտ է, ասեն, ըղբօն մըտօք խելամտել:
 — Ոչ է, այդպէս այս Մեսիայի դալուստ չէ:
 Նա յորժամ դայ, աշխարհ ողջոյն դղրդի,
 Արքայակերտ գալոց է նա թագակալ,
 Եւ 'ի դատուց Հրեղինաց պարտակեալ,
 Յարկ աղքատին ոչ որպէս սա թագուցեալ:
 Յօդերեւոյթ սուտ տեսութեանց մի խաբիւր,
 Սադայէլի է այդ հնարք պատրանաց:
 Մնայ մեզ դամբոնն այսօրինակ համողել,
 Զայս ասացեալ, այսու մտօք ցրուեցան:

Որչափ այսօրն քարոզէին ամբոխին,
 Չարմանազան տեսեալ ըզհրաչս Քրիստոսի,
 Ամբոխ ուժգին խռնեալ հետի անսոճաղ
 Քարողութեամբն ըզհետ նորա ընթանայր,
 Ոյր բանքն իբրեւ խորիսիս մեղու քաղցր էին
 Չանբուժելի հիւանդս անթիւ բժշկէր,
 Խելից լսել կուրաց շնչէր տեմանել,
 Անդամալոյժք ընթանային հաստատեալք,
 Մեռեալք բարձեալք ՚ի դադաղաց յառնէին,
 Դեք հալածեալք սաստիւք նորին մեկնէին,
 Անժամ եկիր տանջել ըզմեզ ասելով:

Չերկոտանանս արար զիւրեւ զի իցեն,
 Ի ձկնորսաց որսորդս մարդկան յարդարեալ,
 Մարդք անպաճոյճք և ՚ի ռամկաց պարզամիտք,
 Առեալ վարժեաց յուսումն երկնից դպրութեան.
 Յողջոյն գաւառս Իսրայէլի ընթանայր,
 Մերթ նաւակաւ և մերթ հետի անձանձիր:
 Ընդ այս տհաճ իշխանք աղգին հակառակք,
 Ի սահմանաց անգամ իւրեանց վտարէին.
 Համբերատարն ՚ի վաստակոցն ոչ կասէր,
 Մերթ առակօք և մերթ բանին ճոխացեալ
 Չամենեսին ջանայր որսալ խընամովք,
 Աստուածութեամբ մերթ մարդկութեամբ համա-
 Աստուած և մարդ յամենայնի ծանուցեալ,
 Միշտ երկրորմբք միօրինակ հրաշացեալ,
 Այսու բազումք տառանէին դայթ ՚ի գայթ,
 Երբեմն երբեմն որսալ բանիւք փորձէին
 Իշխանութեանց ըզնա մատնել ջանացեալ,
 Վարդապետին ՚ի դարձուածոցն հրաշխիւս

Յետս ընկրկեալ հարկանէին դամօթի:
 Գուն գործէին հնարել յանցանս նորանորս,
 Ակն ընդ ական ոչ հաւանի, ասէին,
 Այլ սէր ընկերի օրինադրէ ընդ հանութիւն,
 Չարի կշռել հակառակաւն հրաւայէ,
 Երանութիւն նրմին տուեալն չէ նրման,
 Նա աշխարհի երանութեան հակառակ.
 Սգաւորաց և լացողաց երանէ.
 Եւ բամբասէր իբրեւ լուծիչ օրինաց,
 Ես լուծանել զօրէնս, ասէր, ոչ եկի,
 Այլ կատարել օրինադրին ընդ մտաց:
 Թէ Յովսէփայ սա Որդի է, ասէին,
 Ուստի սմա իմաստութիւնս այս տուեալ,
 Մարդ որ այսպէս ոչ խօսեցաւ որպէս սա,
 Իշխանութեամբ խօսի ոչ սա զերթ դպիրքն,
 Այսպէս ոմանք լեալք միտախոհք մեկնէին:

Յաւուր միում յերուսաղէմ մինչ չրջէր
 Ի Տաճարին Սաղոմոնեան ՚ի Սրահին
 Շուրջ ըզնովաւ եղեալ հրէայք հարցանեն,
 Եթէ դու ես Քրիստոսն ասա համարձակ:
 — Այսցի ձեզ ոչ հաւատայք իմ բանից,
 Գոնէ գործոցս հաւատացէք զորս գործեմ:
 Ոչ հաւատայք դուք չէք յիմաց ոչխարաց:
 Չայնի իմում լսեն ոչխարք իմ հօտին,
 Եւ ես ըզհեանս յաւերժական տամ նոցա:
 Ես և Հայր իմ մի եմք ասաց, վեմն անին,
 Չի արասցեն ըզնա քարկոծ, նա խոյս ետչ
 — Դառնացողաց տոհմ Յակոբայ խրատսիրտ
 Ամենակալն որպէս ասաց ՚ի հնումն:

Դուք զմարգարէն սպանէք առ ձեզ առաքեալ,
 Եւ ինձ ըզնոյն անցուցանել խորհիք դուք,
 Դարձեալ ասէ եւ խօսեցայ համարձակ.
 Դուք սատանի Արքանհոռ չէք որդիք,
 Բանից իմոց, որ յԱստուծոյ է բռնաւ,
 Յերուսաղէմ 'ի սուրբ քաղաք զանկն յառնալ,
 Լայ ասելով, թէ գիտէիր ըզպարգեւս,
 Որ եղեն քեզ, պատասխարեալ պահէիր, զայսոց
 Գայցեն առուրք յատակեսցեն, ոչ թողցեն յայ
 Քար 'ի քարի վերայ 'ի քեզ, զօրք օտարք
 Պաշարեսցեն և զորդիս քո սպանցեն,
 Վայ ձեզ զպրաց կեղծաւորաց, փարիսեցիք,
 Նման էք դուք գերեզմանաց բռնիոց,
 Որք արտաքոյ երեխն պարզ գեղեցիկ,
 Ներքոյ լի են փտեալ ոսկերքք քարշիւթք,
 Քանիցս առնուլ զձեզ ընդ թեւովքս կամեցայ,
 Ոչ կամեցայք, խիստք և սրտիւք անթլփատք,
 Ահա թողեալ լիցի ձեզ տունդ աւերակ.
 Արքայութեան որդիք էիք և ժառանգք,
 Օտարք մոցեն յերկրի ծագաց վայելել,
 Եւ դուք արտաքս անկիլք անտի հեծութեամբք: —

Դարձեալ խնամք մարգասիրին Յիսուսի
 Ի դէմս սոցա զապագայիցն խորհէր,
 Զինքն յընտրեալսն ոչ չառացեալ փոխարկել,
 Զրով և Հոգւով մկրտութեամբ սահմանեալ,
 Այլ ընտանի հացի գինւոյ ճաշակմամբ,
 Ի ժամ ընթերցաց յաւէրժական յիշատակ
 Իւրոյ մահուն օրինադրեաց հաճութեամբ,
 Ընդ մեզ լինել ընականութեամբ անմեկին

« Որ ուտէ զհացս և ըղզինիս զայս ըմպէ,
 Նա ընակեսցէ յիս յաւիտեան եւս 'ի նմա »:
 Զոր Սէրովքէն անտեսաբար պաշտէին,
 Սրահ Սրբութեան կաղմեալ 'ի մարդն հողեղէն,
 Իբր 'ի դաբիր հանգչի երկնից խորանին,
 Զոր երանի երկինք համայն մեզ տացեն:
 Ընդ Միածին զօրիւ սիրոյ միայեալ
 Սատուածութեան հանապազօր կենակից,
 Աստուած 'ի մեզ և մեք 'ի նմա երանեալք,
 Ի ներքս 'ի մեզ արքայութիւն Աստուծոյ,
 Ընդ Օրհնելոյն 'ի մի մարմին կցորդեալ,
 Որ 'ի խաչին օրհասական հառաչմամբ,
 Ներեալ հայցէր խաչահանուացն 'ի Հօրէն:
 Առ Զրհրով Սայմարացոց վաստակեալ
 Ընդ կնոջն անշուք հեղաբարոյն խօսակցէր,
 Որդին Աստուած, որ կերակրէր ըղբաղցեալս
 Ի հետեղսն զթայր նօթի արձակել:
 Սրգահատէր մի լար ասէր ընցողի.
 Ըզկինն չնացող քարկոծմանէն աղատէր,
 Դիւաց սաստէր ըղբիւհաճարս բռնկէր
 Զայս ամենայն բարեաց աղբիւրն վայելեալ:
 Անյիւշաճր բազումողորմ Ստեղծող,
 Որ ստեղծուած մերժէ ըզտա 'ի սրտէն.
 Երանի՛ մեզ թէ գիտիցեմք հայթաթել
 Ըզմեզ նրմին արժանաւոր օթեւան,
 Լըցուցիչ ամենայնի լիցի մեզ,
 Եւ ապաւեն 'ի նեղութեան կենցաղոյս,
 Միայն զհաճոյս նորին կամաց արազոյք:
 Ո՛հ մարդասէր անչափ սիրոյն Յիսուսի,

Ո՛վ կարացցէ այսուհետեւ որոշել,
 Ո՛վ ըզսիրտ իւր յանհուն Սրտէն Յիսուսի,
 Աղբիւր յորդեալ յաւերժական գթութեան:
 Մի անգամ միայն պատարագեալ 'ի խաչին,
 Զօրհանապաղ ցկատարած աշխարհի
 Ի մեր Սեղան պատարագի նիւթապէս,
 Ի փրկութիւն հաւատացեալ իւր Հօտին,
 Պաշտօնէից 'ի ձեռս արժան անարժան:
 ԶՍտուածութիւն ընդ մարդկութեան անշրվոթ
 Տուեալ անխափր առհաւատչեաց փրկութեան:

Ո՛վ խորք խորոց իմաստութեան և շնորհաց:
 Այս հրաշալիք կարողութեան Աստուծոյ,
 Այս հրաշալիք իմաստութեան Երկնային,
 Այս հրաշալիք ամենառատ իւր սիրոյ:
 Հոյլք Հրեշտակաց պարունակեն զայս Սեղան:
 Ոչ պահ արկեալ զերթ 'ի Գրախտին սրով հրեղէն
 Ծառոյն կենաց յանցաւորէն զգուշանալ,
 Այլ 'ի սպասու կան ահաւոր խորհրդոյն,
 Մերձեցելոցն յանգատապարտ յառ և տուր:

Երեքամեայ յետ վաստակոցն անդադար
 Եհաս, ասէ աշակերտաց, իմ վախճան:
 Եւ մեկուսի առեալ զնոսա առանձին,
 Նախ զմիմեանց սիրոյն օրէնս հաստատէ,
 Ապա զերկար ըզհրաշալի քաջալերս,
 Բանիւք թողեալ յորդորական կտակաւ,
 Յիշեալ նոցա 'ի նոցանէն 'ի մեկնին,
 Ոչ թողում որքս ըզձեզ ասէ, առաքեմ:
 Այլ միեթարիչ ըզսուրբ Հոգին, որ եկեալ
 Ընդ ձեզ վիցի և բնակեաց յաւիտեան:

Եւ յետ բազում բանից խրատու հոգեկան,
 Ելեալ անտի մեկուսանան 'ի շինից:
 Երիւքն ելեալ 'ի ձիթենեաց 'ի լերին,
 Յաղթս առ Հայր ծնրադրութեամբ կայր մտադիր,
 « Սնցո՞ դրածակս թէ է հնար, աղերսէր,
 Կրկնեալ երիցս ու անպատասխան մշնացեալ,
 Արբից, ասէ, ոչ իմ կամբ այլ քոյդ եացէ:
 Ահա խուժէ սուսերօք բրօք խուռն ամբոխ
 Արկեալ նըմա ձեռս 'ի նըշան մատնըչին,
 Առ Դատաւորն առեալ տանին Պոնտոցի,
 Սմբաստանեալ օրինազանց օրինաց...
 Ստի և անդր ես զեղեալն առնեմ զանց,
 Հետաքննիք դաւետարանն ընթերցցին,
 Սնտի կարգաւ տեղեկասցին զեղելոց:

Համբերատարն դատաւորաց առաջի
 Սմբաստանեալ, կայր հարցմանցն անմոռունչ:
 Տեսէք զամբոխն, արգար վճռէր դատաւորն,
 Երախտաւորքն մահապարտ է խաչեսցի:
 Աղաղակեն ամենեքեան խաչեսցի:
 Հաւանեցաւ ձայնի նոցա Պիղատոս:
 Մեր հեռասցուք 'ի ձաղկանաց, զորս ետուն
 Ի կուսածին նորա մարմին փափկասուն,
 Կապեալ 'ի գլուխ թագ արքունի փըշեղէն,
 Եւ ծաղրածու արքեան եղէզն 'ի ձեռին,
 Արկեալ դանձամբ գրգռեակ հատոր ծիրանոց,
 Ո՛ղջ լեր արբայք գոչեն հակեալ ծնրադիր
 Սմենակալ Հօր համագոյ Միածնի,
 Ի Գողգոթա առեալ տանին հանդիսի:
 Զստուերակերպ խոյոյն ծառոյն Սաբեկայ

Ըզճգորտ տիպ յինքնն բերեալ Միածինն,
 Ողակիզի ստոյգ զենմամբ 'ի խաչին:
 Յերրորդ ժամուս 'ի Գողգոթա օ՛ն ելցուր:
 Մեզ քարոզէ արփին 'ի սուգ համակեալ,
 Զազատարարն հաստահեղոյ բեւոօք
 Մեր փրկութեան պրկեալ 'ի խաչ զԱրարիչն
 Ընդ վրտակացն առինոռոգ, լուարուք
 Ըսիրոյն գութ զանյիշաբար խոխոջեւ,
 Զօրհասական ըզբիւս յերկինս ամբարձեալ,
 Յայտէ բարբառ ծարաւահիւժ 'ի չրթանց:
 « Հայր թող դոցա, զի ոչ դիտեն զինչ գործեն »:
 Անյիշաբար ներողութիւն հրաշալի:
 Ո՛հ լուարուք, ծարաւի եմ դոչէ Տէրն,
 Փրկիչ Յիսուս ամենայնի համբերող,
 Առ ինչ արդեօք ծարաւերոյն անհամբեր:
 Է փրկութեան ամենեցուն ծարաւի:
 Սրտակսկիժ ո՛հ տեսարան ցաւող Մօր:
 Մայրն առ խաչին կայ նըկարէ 'ի սրտին
 Զանտանելի ըզկիրա Որդւոյն մի առ մի:
 Ո՛հ Տիրամայր, 'ի հանդիսիդ առ ինչ կտս,
 Օրհասական է այդ Որդիդ միածին:
 Յայսօր ըզսուրն Սիմէոնի ծերսուեոյն
 Ընդ քո անձն իսկ անցեալ կրեցեր 'ի սրտիդ,
 Մեկուսացիր յայդ ցաւալի տեսնէդ:
 Զաչս դարձուցեալ Փրկիչն և Մօրն հանդիպի,
 Կին դու ահա Որդիդ, ցուցեալ զՅովհաննէս,
 Նովաւ ըզմեղ, ո՛հ զինչ կըլիտ անգաւական,
 Մեզ երանի՛ Մօր այդալիւնդ Որդեգրել:
 Էլի էլի՛ ձայն ահագին 'ի խաչին:

Ընդ տիեզերս խաւար տիրէ արևու,
 Զայն սոսկալի, ձայն մեծ ահեղ արձակեալ
 Հանէ զՈղին գողացուցեալ զարարածս:
 Սարսի աշխարհ և վարագոյր տաճարին
 Վերուստ 'ի վայր յերկուս ծուէնս պատառի:
 Լերինք գողան վեմք պատառին 'ի կայից,
 Դամբանք բանին, յառնեն մեռեալք Հարց սրբոց:
 Դամբանական թէ քաջարանց 'ի ճահ է,
 Ամենակալ Հօր համագոյ Միածնի,
 Թողեալ ըզմասն աստուածութեան մեղ անհաս,
 Ի հրաշակերտս և եթ եղեալ մարդ մտախորհ,
 Եւ 'ի կամարս աստեղց յառեալ անքըթիթ,
 Անդ նա գտանէ պատմիչ փառացն Աստուծոյ:
 Առեցելովն զԱստուածորդոյն ըզկենցաղս
 Թէ զգրիչն Արժւոյ աստուածամուխ տայր ինձ որ
 Անստերիւր ըզգօն մըտօք հիւսէի:
 Աստուած և մարդ զարմանահրաշ միութեամբ,
 Եւ անշփոթ ներգործութիւնք 'ի մի անձն:
 Մեղաց բարձող Գառն Աստուծոյ անարատ,
 Միջնորդ կենաց մարդկան և Հօրն հաշտարար:
 Եւ երնջոյն ըստուերական փոխանակ
 Հեղեալ զարիւնն 'ի քաւութիւն աշխարհի:
 Անտուստ գոչէ, լուր Մարգարէն զԵսայի:
 » Զէ բաւական յաչրումն ողջոյն Լիբանան,
 » Եւ ոչ 'ի սպանդ չորբոտանիք յողակէղս:
 Սա բաւականն 'ի սպանդ վարեալ կատարեաց,
 Նոր Օրինացս Օրէնսդիր վարդապետ,
 Վեհ երևեալ նուաստութեամբն համայնից:
 Ո՛ր քաջազունքն աշխարհօրէն 'ի խաղմի,

Չարինս իւրեանց փոխան հեղուն հետեւեց.
 Ի հողածնաց զո՞ որ տեսէք մերժել զփառս,
 Եւ 'ի նուաստ մարդոյն վիճակ զիջանել:
 Միայն տեսաք Հօր համադոյ զՄիածինն
 Յերկինս թողեալ զաստուածութեան ըզգահոյս,
 Ունայնացոյց զանձն իւր առեալ զմերս անրիծ,
 Եղբայրակցել մեզ չհամարեալ նուաստութիւն:
 Հօրն Որդեգրել օրինադրել ըզՀայր մերն,
 Յեռեալ 'ի գլուխ տէրունական աղօթից:
 Ի Նազարէթ իջեանի 'ի նուաստ գեղջ,
 Ի Բէթղէէմ ծնանի 'ի մուր անբանից,
 Յյարբունս կենաց կեցեալ անյայտ անծանօթ,
 Յետ երեսնից յայտնէ ամաց զիւր զայլուստ,
 Ի նորոգումն ապականեալ մարդկութեան,
 Ի փրկութիւն տիեղերաց համօրէն,
 Կենօք մահու անփառունակ վաստակեալ,
 Պրկեալ 'ի խաչ ընդ անօրէնս համարեալ,
 Կապեաց զիշխանն ըզմահառիթ մեղսածինն,
 Յաղթեաց մահու մահուն իւրով, առ աւար,
 Եհան 'ի լոյս 'ի ստուերս մահու ըզնստեալս,
 Եբաց զերկնից զաղխեալ դրունս յամս ամաց,
 Ընդ Արարիչն հաշտեցուցեալ զարարածս,
 Յերկրէ յերկինս զուղին հարթեալ վերելից,
 Ընդարձակեալ գոգցես զերկնից ըզսահմանս:
 Աշխարհօրէն պատերազմաց զիւցաղունքն
 Ընդլայնելով զսահմանս իւրեանց տէրութեան,
 Ընդհակառակն արիւնոռոգ արիւնոռուշտ,
 Լընուն ըզգալտս անմեղ մարդկան զիականք,
 Գերեվարեալք մեծ աւարաւ խրոխտանան

Մտեալ 'ի շէնս ընդ յաղթական կամարաւ,
 Դրօշու դրօշու յաղթանակաւ սաւառնեալ,
 Շղթայակապ ձգեալ ըզհետ ըզգերեալս,
 Այս յաղթանակ նոցուն գտեալ վեհապանծ:
 Այրիացելոց որբացելոց կականմունք,
 Հարց և մարց ողբք յերկինս 'ի վեր ամբառնան,
 Այս համարեալ գեր աշխարհիկ յաղթանակ:
 Այլ գերաբուն աստուածային Սրբազնոյ,
 Հօր Աստուծոյ համադոյին Միածնի,
 Հակառական տարօրինակ յաղթանակ,
 Փոխանակեալ դ'ամենեցուն ըզկեանս իւր,
 Հեղու զարինն յանցաւորաց փրկութեան:
 Ի նորոգումն իջեալ մարդոյն սա յերկնից,
 Առանց մեղաց անց ընդ բնաւ կիրս մարդկային,
 Ընծայեալ զանձն անմեղութեան օրինակ:
 Զապականեալն նախամարդոյն յանկմանէ
 Վերականգնեաց յազնուութիւն առաջին,
 Ըստ նախաստեղծ արարածոյ Հաստողին,
 Զսպառնալիս աստուածային բարկութեան
 Հաշտեցուցեալ Գառն Աստուծոյ ծոցածինն,
 Իւրով արեամբ Համադոյն Հօր և Հոգւոյն,
 Զերկինս յերկիր անյեղապէս փոխադրեաց,
 Զկենցաղս մարդկան փոխեալ 'ի վարս երկնայնոց:
 Բարձր Օրէնսդիր յաւերժական Օրինաց,
 Մեզ հողածնաց մահացելոց կենսառիթ,
 Որովք վարեալք յաստեղց ելին 'ի կամարս,
 Ի մահացուէն յանմահութիւն վերածեալք:
 Ո՞ր օրէնսդրի դրօշմեալ օրէնք իմաստնոյ
 Յայսօր ըզմարդ յանմահութիւն փոխադրեաց:—

Զընջեալ լուծան նոցին կանոնք ընդ ազգացն,
 Որովք կեցին սահմանաւոր 'ի վայելս,
 Օրըստօրէ ըստ պատշաճի փոփոխեալ,
 Վայելք միայն 'ի սահմանին բընակչաց,
 Ոչ ընդհանուր յաւիտենից յաւիտեանս,
 Որպէս յօդեալն Աստուածորդւոյն տեական:
 Մարդոյ պաշաճ լինել կրօնիւք ընդ միով,
 Տաժանական պաշտօնս կենաց գէթ ղիւրեւ:
 Օրէնք սփռեալք ազգաց ազգաց այլ և այլ,
 Ազգէ նոցին ուղղել ըզկեանս կենցաղոյս,
 Հանդերձելոյն մնալով միայն յուսալիւր,
 Բարեաց չարաց անվրէպ անշուշտ հատուցման:
 Առանց կրօնից կեանք կենցաղոյս կեանք տարտամ,
 Անսանձ անբան զգացման կրթից գահավէժ
 Դիւրիչ կենաց քաղցր սփոփանք թախծելոց
 Սա երեւեալ օրինակաւ և բանիւք,
 Յուղղել զընթացս 'ի տիպ շաղկացն անսպթաք:
 Բիւր գոհութիւն յաղթականին զօրութեան:
 Որ խոնարհեալ առեալ ըզմերս Մարդասէրն [ցոյց]:
 Զանկեալ բնութիւնս կերպմամբն իւրով բարձրա-
 լզթոխս գրչիս 'ի բազում բանս անխայեմ:
 Զարմանահրաշ սորին վարուց պատմութիւն
 Յաւետարանս Աստուածագիծ դրոշմեալ կայ,
 Հեղ և խոնարհ, անյիշաչար, բարերար,
 Համբերատար, յամենայնի կատարեալ,
 Մարդոյն անկեալ 'ի սկաւարանաց ըզպատկերն
 Առեալ կանգնեաց կերպացելոյն յօրինակ,
 Ըստ ճիշտ գիտման Երկնաւորին կերտուածոյ:
 Հաւատացեալ հօտին իւրոյ քաջ Հովիւ,

Պարզեալ ըզդրօշ կաթողիկեայց 'ի գըլուխ,
 Իբր 'ի դաբիր Սրահի երկնից սրբութեան,
 Յեկեղեցիս իւրոյ անուան խմբելոյ
 Անցեալ բազմի հանդիսացեալ յաղթական,
 Ընդ պաշտօնեայս դասակարգեալս օծութեամբ
 Կայ յարակից ցկատարած աշխարհի:
 Յետ յարութեան անհետացեալ ոչ մեկնի,
 Թէպետ թողուլ մեկուսանալ էր վայել,
 Անմեղ արեանն ըզպարտաւոր զխորայէլ:
 Ի սփոփանս կացեալ իւրոց ընտրելոց,
 Քառասնօրեայ աստուածային հրահանգօք
 Բազում օրէնս օրինադրեալ աւանդէ,
 Զերեքանձնեայ մկրտութիւնն առանձին,
 Եւ 'ի մեղաց զղջացելոց տրձակումն:
 Սպա 'ի լեռն ելեալ նոքօք Բեթանիայ,
 Օրհնեալ զնոսա, յօրհնելն յերկինս վերանայր,
 Ուրեալ ընդ իւր զերամս սրբոց Նախահարց:
 Գունդ հրեշտակաց 'ի ձայն անեղ ցնծալից,
 Բացէք զդրունս Բարապանաց գոչէին,
 Բացէք 'ի վեր մտցէ վառաց թաքաւորն:
 Սաւառնաթե գունդք Սրովբէից վեցթեւեան
 Թեւապարեալ պարունակեալ ըղնովաւ,
 Ի սուրբ Խորան նստուցանեն՝ ընդ աջմէ
 Զիշխանակիցն ամենակալ Հօրն իւրոյ:
 Դասք հրեշտակաց զհանդէս Տօնին յոգնախումբ
 Իննեակ տրոհմամբ յեւս յաղթական Միածնին
 Ի չքեղ նուագ դաշնակաւոր զարդարեն,
 Հանդիսակից միմեանց եղեալ ըստ դասուց,
 Ի Հրեշտակաց մինչև յաթոռսն վերին.

Երկինք երկնից հնչմամբ ցնծան նըստդաց
 Ի մեծ կորանս ահադանոյդ բընակչաց
 Բեկիարայ 'ի խիստ զայրոյթ վրդովեալ
 Ի տեսանելն 'ի հոգածնաց զընտրեալս
 Փառաց Միածնին փոխան ինքեանց մասնակցեալ,
 Որոտընդոստ յիւր օթեանս խաւարին
 Սրացեալ հապճեալ զիւրսն 'ի մեծ գործ խուճապէ:

Իսկ աշակերտք յերուսաղէմ ընթացեալք,
 Ի տաճարին կացեալ յաղօթս միաբանս
 Մարըն Յիսուսի, օրինադրի ըստ բանին,
 Սնդ սպասեն Հօր աւետեաց սուրբ Հոգւոյն
 Եւ ըզգեցեալ զգորութիւն 'ի Բարձանց,
 Իբրեւ առիւծք ընդ տիեզերո ճախրէին,
 ԸզՔրիստոսի սփռել հաւատս աներկիւղ,
 Աշակերտեալ մկրտութեամբ ըզբազումս:
 Մկրտութեամբ և մեք նոցուն աշակերտք,
 Աւանդելոցն աւանդապահ ո՞րպէս կամք:

Յետ Աստուծոյ զտաճանաբանեայն պարզելոյ,
 Որոշակի ըստ ըմբռնման ամբոխին,
 Ըզգուշացոյց « Հայեաց 'ի քեզ » ասելով,
 Հայեաց, գուցէ տեսեալ դքե չուրջ զանօրէնս
 Դու մուսացիս զայդչափ շընորհս խորայէլ,
 Զեղեալ ըզքե՝ զակատեսցիս զհետ նոցա,
 Հայեաց 'ի քեզ, պահեալ զօրէնս անվըթար,
 Հայեաց 'ի գիրս, զի յայդմ իսկ է փրկութիւնդ
 Եւ այլ բանիւք բազմօք կնքեաց ըզհրամանս:

Բայց իսրայէլ ապականեալ բնութեան
 Ըզհետ եղեալ, ապստամբեաց յԱստուծոյ
 Աստուածային խնամոցն ընդդէմ ընթացիւք

« Հայեաց 'ի քեզ » ազգեցութեան Հաղապարս
 Որով 'ի Հարցն անգամ շնորհաց զրիկեաց,
 Եւ 'ի շնորհէ ընդունելոյ ըզՔրիստոս,
 « Յիւրսն եկն ասէ և իւրքն ըզնա չընկալան »:

Որպէս 'ի հնունս իսրայելի պատահեաց,
 Եթէ և մեզ նոյնպէս դիպի, մեզ եղող
 Եթէ ըզխնաման յերեսս արկեալ պահանջէր
 Ըզգուշանալ « Հայեաց 'ի քեզ » ասելով,
 Ո՛հ, ո՞րչափ ևս առ մեզ ուղղել իրաւամբ,
 Նուաստացեալքս փոխակերպելք 'ի Քրիստոս,
 Կերպացելոյն ամենայնիւ մեզ նմանել,
 « ԶՀայեաց 'ի քեզն աղղել ուժգին որոտմամբ »:

Ի դէպ առնուլ աստ զերթ պատգամ միջանկեալ
 Զոսկեբանդակ դբանս իմաստնոյն առ համբալս
 Ծանիր ըզքեզ, զօրհանապաղ յեղյեղէր
 Սրիստոտէլ փիլիսոփայն մեծիմաստ,
 Օրէնս կարգեալ մարդոյ դանձն իւր ճանաչել,
 Նախաժաման աշակերտացն նախուսումն,
 Եւս առաւել զայդ յեղյեղել ինձ 'ի ճահ,
 Ծանիր ըզքեզ, մարդ գերբնական հրաշակերտ,
 Փրկանաւոր գնեալ արեամբ Միածնի,
 Մկրտութեամբ եւ ըզգեցեալ ըզՔրիստոս,
 Եւ քրիստոնեայ նովին զանուն կրես դու,
 Դու զմարդկութիւն զանձամբդ արկեալ պերճանաս
 Ըզլլտանդեալն յադամայն անկմանէն:

Զնորակերաեալն է պարտ քեզ մարդ ուսանել,
 Զընկարեալ 'ի Քրիստոսէ Աստուծոյ,
 Որ անձնական զուրացութիւն քարոզէ,
 Կնքեալ խաչիւ զընթացս ուղղել անսայթաք:

Ի զբաղանայ զեղծ աշխարհիս փախուցեալ,
 Եւ 'ի նորին խաբէութեանցն հանգիսից,
 Սոսկ հրահանգաց վարդապետին կալ պատկառ,
 Զերթ նաւաստի յՈվկիանու մրկանունս
 Զաչս ամբարձեալ յառեալ յաստեղս անթիթ,
 Ղեկավարէ ընդդէմ հողմոց անվրկանգ.
 Սապէս և դու մենամարտեալ յաղթական
 Խեռ բընութեանդ հանդիսացեալ անստերիւր
 Անցցես բաղմել 'ի դասս վերին Հրեշտակաց,
 Դասակցելոցն յօրինակէն նախ ուսիր,
 Իբր յաղթեցին ապականեալ վէս բնութեան,
 Սանձահարեալ ըզխեռ նորին բռնութիւն,
 Ի բռին կալեալ ըզհաւատոյ ըզվահան
 Եւ ըզսուսեր հատու բանիցն Աստուծոյ,
 Ի կիր արկեալ ընդդէմ դիմի Թշնամեաց,
 Նախ Սաղայել իւրովը հանդերձ մարտնչող,
 Երկրորդ մարմին ընդդէմ հոգւոյն բռնաւոր.
 Երրորդ աշխարհ. զեղծ բազմութեան խուռն ըն-
 Որ գետօրէն զեղեալ տանի դահավէժ [Թացբ,
 Ի գահավէժս յաւերժական անդնդոց.
 Սոցա երիցն հանդիսանալ յաղթական,
 Ո՛հ արեամբ չափ պատերազմել պէտք են մեզ,
 Հրաժարելոցս երդմամբ հանդէպ Հրեշտակաց,
 Հոգւով և ջրով փոխակերպեալք 'ի Քրիստոս,
 Պարտիմք վարել կեանքս նորին ըզգացմամբ,
 Զերեւելեօքս անփոյթք, խաչեալք աշխարհի
 Պսակեալ խաչիւ օծեալ իւղով սրբութեան
 Մենամարտիկ ընդդէմ դիւաց զինավառ,
 Երկնից գոգցես հրեղէն գնդին պայազատք.

Աշխարհավարք, քաղաքականք երկնայնոց.
 Ս,յս օրինակ նորոգելոցն յանկմանէ:
 Է պատկանեալ այս հանգամանք համայնից
 Եռանձնական մկրտելոցն երկսեռից,
 Կեանք սրբակեաց աշխարհօրէն զբաղելոց:
 Ամուսնացեալք հաւատարիմք իրերաց,
 Եւ փութաջանք 'ի խնամս որդւոց, հրահանգիչք
 Աստուածային ու եկեղեցւոյ օրինաց:
 Զերծք 'ի զբաղմանցն աշխարհայնոց ամուրիք
 Զաստուածայնովք ջերմ եռանդեամբ գալ պարտին,
 Զի պըսակացն արժանասցին անթառամ:
 Քահանայից հրաման սրբոց օծելոց
 Խիստ եղեալ կայ 'ի Քրիստոսէ, լըւարուք,
 « Դուք լոյս, ասէ, ու աղ համեմիչ, վայելուչ,
 Իսկ եթէ աղն անհամեսցի, զի՛նչ առնի,
 Ոտնակոխի և ընկենլոյ արժանի:
 Դարձեալ օրէնք Տեառն է պատգամս այս անյեղ,
 Օրէնք սրբութեամբ ըզՍրբութիւն պաշտելոյ,
 Պարտ և վայել աստուածային պաշտամանց,
 Դրոշմեալ գտանի յօրէնս 'ի հին և 'ի նոր:
 Մարդ տալագրեալ 'ի Քրիստոսէ Աստուծոյ
 Պատկերակից Թէ կատարեալ լինիցի,
 Յոր և 'ի գէմն, յաղթէ բնութեան եղծելոյ,
 Ի սրբութիւնս Թէ Թաթախի, մընայ նոյն.
 Գերի անկեալ ընդ զեղծ բնութեամբ կաշկանդեալ,
 Եւ մարդկութիւն անմըտադիր յարգութեան
 Ընդ անբանից կըշռէ զպատիւ մարդկութեան,
 Անյուշ եղեալ իւրոյ ստեղծման վախճանին:
 Անմահ հոգւոց յաւերժ վարձուց փոխարէն,

Ըստ ընթացից կենաց լիցի հատուցումն,
 Ստուածյին արգարութեան է վճիռ:
 Երիտապարդ անսանձ նըժող խտտեալս
 Ճախր 'ի դաշտի 'ի դառիկայր և 'ի վեր,
 Աչք միգապատ զոտնատեղին անտեսէ,
 Ի ձոր 'ի վախս յապառաժուտս վաղս առեալ,
 Ոչ խնամածուին ոչ ստացչին ամբի,
 Հանգոյն սրմին ու երիտասարդ յախտ մոլեալ,
 Մառախլապատ անտես անլուր ճախր առնու,
 Մինչև հարցի ընդ քառաժայռս կործանեալ:
 Տհաս արբունք չառնեն անպարտ, մի խաբիր,
 Գոչէ սաստիւ Հոգւոյն սրբոյ խմաստունն,
 « Երիտասարդ այժմէն անձին ընր ըզդոյն »
 « Եւ 'ի տեսիլ հայեցումս զիտասցես »
 « Թէ վասն այսր ամենայնի անցէ զքեզ »
 « Բարձրեալն Ստուած 'ի դատաստան անաչառ »
 « Յիշեա դու զայն, որ ստեղծն զքեզ, և առ ինչ »
 Ունել զտեղի ըզհրեշտակացն անկելոյ,
 ԸզՀոգեղէնս յաջորդեսցեն հոգեղէնք,
 Այսր աղագաւ նախանձընդդէմ Բելիար
 Որսալ զքեզ կարթիւ ջանայ առփանաց,
 Դարան գործէ զոտս արկանել յորոգայթ
 Ծանիր ըզքեզ մառախլապատ դիւրագայթ,
 Միովն յերկինս միւսով ահամբ յոտից քայլս
 Ռաճախիցդ դու և երթաս զդոյն վեջեր:
 Ախտ ապրեական, զերիապապարդս հրապուրէ,
 Ըզգոծչայիր, այց թոճակից Երաժակ
 Նախկին յախորժ, աստ ախալս վարակէ,
 Մինչ 'ի չիտիմ հոգւով մարմնով 'ի կորուստ

Առեալ տանի ցաւովք ծաղկեալ հասակի,
 Ի հրճուանաց յառաջատի ծննդոց անպարտով:
 Որդւոց թոռանց անժամ կենօր զրկէ զքեզ,
 Եւ ծերութեան անգորր անուրց անճաշակ:
 Մի ըզմարմինդ 'ի ցանկութիւնս սնուցաներ
 Է թշնամի անհաշտ հոգւոյն նըճանալս
 Ծանիր ըզքեզ, զին ես արեան Միածնինս
 Առեցելովն ըզմեզ կանգնեաց յանկմանէ,
 Գառն Ստուծոյ ըզմեզս բարձեալ աշխարհի,
 ԸզՀայրն ընդ մարդ զենամբն իւրով հաշտեցոյց,
 Ըզիրկութեանդ հորդեաց զուղին արահետ,
 Դէտ ընթացիցդ Հրեշտակ կարգեալ պահապան,
 Զազատութիւնդ 'ի քոյդ թողեալ տեսչութիւն:
 Ստեղծեալ մարդոյն 'ի պատկերի Ստուծոյ
 Դարուց 'ի դարս ցնորոգումն յանկմանէն,
 Քանի վաստակ 'ի Ստեղծողէն, որչափ խնամք,
 Մինչև ըզմարդ նորակերտեալ իւր Կերպմամբ
 Պատկերակից մեզ Միածինն Հօր եղեալ,
 Որդեգրէ զմեզ զամենեւին Հօր իւրօւմ,
 Յարգեալ ըզմարդն ու ինքեան եղբայր վերագրեալ:
 Ծանեար, ով մարդ, ըզյարգ մարդոյն հոգեղէն,
 Յոր աստիճան հասնոյ ըզքեզ Ստեղծողդ:
 Ծանիր ըզքեզ աստանդական մի շուարիբ,
 Դեհ անգնդոց միշտ ընդ ոտիքդ դարանի,
 Ըզմեզս առնայ, ի մեղաւորս դըժայ Տէր,
 Յիւրեանց չարաց ճանապարհաց զդարձողս,
 Ապախարդ մեղաւորի ընդ միոյ յամբոյս զմի զմ
 Երկինք համայն հրճուին պարուք Հրեշտակաց:
 Գերեալ երբեմն 'ի Բաբելոն իսրայէլ,

Առ գետեզերք Բաբելացւոց ժողովեալ,
 Զնուագարանս զոստովք կախեալ ուռենեաց,
 Լային զրկեալք յօրհնութենէն Սիոնի,
 Երբ գերեվարքն առնուլ երգել ստիպէին,
 Յօտար երկիր իբր, ասէին, երգեսցուք, [րանք,
 Մեր աստ պանդուխտք, չեն մեզ վայել նուագա-
 Յերուսաղէմ, անդ յօրհնութիւնս ցնծացուք,
 Աստ զարտասուն խառնեմք ընդ գնացըս գետոյս,
 Այսօրինակ Քրիստոնէին պարտ վարել.
 Պանդուխտ է նա, երկնից ժառանգ ուղեոր,
 Թելադրեացէ թէ գերեվար բռնութիւն,
 Պարտ է լինել ընդդիմակաց բռնութեան
 Զինու վառեալ ցաղթել Հոգւովն Աստուծոյ.
 Զբաղեալն միայն զաշխարհայնովքս, չէ ընտրեալ,
 Զուրկ 'ի Հոգւոյն, անուամբ եեթ քրիստոնեայ,
 Ի փարախէն մերժեալ հօտին Քրիստոսի:
 Կարգել ձեռն կենացդ օրէնս ըստ քմաց
 Այսու մտօք հասարակաց ընթացիւք,
 Երևելեօքս մարմնոց զգացմամբ թէ չափես
 Անսահմանին ըզվարչութիւն աշխարհիս,
 Սահմանաւոր մտօք կռուալ, խաբեցար,
 Սահեալ անկար 'ի ցանցս անդերծ որսողին,
 Ի հանդերձեալն ամենայն ինչ մերկասցի,
 Վասն հանդերձեալ աշխարհի մարդս է ստեղծեալ,
 Ի վրճարել աստի կենաց մահացու,
 Սնմահ Հոգւովն առեալ տարցի համօրէն
 Զոր ինչ գործեաց, եթէ բարի և թէ չար:

Ծ Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՀԱՆԴԵՐՁԵԱԼ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԱՐԴ

Ընթացք մարդոյ հանգոյն նաւու ընթացից
 Ի շունչ հողմոց մատնեալ ուժգին մըրրկաց,
 Քեղիք մանրեալք, լարք շաւղին չլիթեալ,
 Կայմք խորտակեալք, դեակ 'ի հոսանս ջրահեռեալ,
 Ղեկավարին ընդ վայր վաստակ անյաջող,
 Արուեստ ճարտար նաւապետին անձեռնհաս.
 Ի դադարել մոլեգնութեան մըրրկին,
 Իրան նաւուն յեզերս ծովուն 'ի ծրփմանց
 Ողորմագին կարծես հեծէ տատանեալ,
 Խորախորհուրդ ըզնաւապետն ընկղմէ,
 Աղարտելոյն 'ի շինութիւն ձեռնարկել:
 Սպէս ծանիր մինչ յամս հասեր ծերութեան,
 Ի մրկաց յախտիցդ հողմոց ըմբռնեալ,
 Վատնեալ ըզնորհս քեզ ընձեռնեալ փրկութեան,
 Մերկ և թափուր 'ի նըպաստից կողոպուտ
 Ծանիր ըզքեզ, լեր խորամուխ յանդորրու,
 Դիր քեզ հանդէպ զաւուրս անցեալ քոց կենաց.
 Անհետացան անցին նըման հովանոյ,
 Իբրեւ ըզխոտ դու ցամաքեալ չորացար,

Գործոյդ հաշիւ եթէ բարի և թէ չար,
 Ի դպրութեան կենաց յերկինս կայ դրոշմեալ,
 Յաւուրն յորում հոգւոյդ դայցէ պահանջողն,
 Ելցէ հոգիդ 'ի պատենէն տըրամութեամբ,
 Կալ առաջի Հաստչին ահեղ ատենի:
 Ո՛հ յայնժամ ոչ, այժմ արդ ժամէ ծանիր զքեզ,
 Անցին աւուրք, որպէս անցին ոչ դառնան,
 Աճապարեա, դարձո ըզքեզ, դու դարձիր,
 Հակառակովք փութա ուղղել ըզյանցանս,
 Ի մոլեկան սովորութեանցդ դադարեաց,
 Ապաշաւեա կենացդ օրհաս չե-հասեալ,
 Քանի՜ նըպաստ կայր քեզ դիւրել զփրկութիւնդ,
 Գուցէ եղեալ անփոյթ համբուն վրիպեցար:
 Սնբանութեամբ էանց տհաս մանկութիւնդ,
 Արբուն հասակդ յիմարութեամբ մոլեգնեալ,
 Կրօնք հաւատք յոչինչ գրեալ սոնքացար,
 Ո՛ր ոչ ձգեաց խարդաւանեալ գահավէժ,
 Ապագային և ներկային կալն յուրաստ.
 Կայ հանդերձեալ յաւէժական կեանք հոգւոց,
 Ընդոյն կարեա աստեօքս այժմէն խելամոռել:
 Բանականաց հոգին անմահ, հաւատա,
 Դրոշմեալ 'ի գիրս աստուածազիծ պատգամաց.
 Եթէ Աստուած անարգ օրգան երկրաբարչ
 Այլակերպեալ տայ յարութիւն 'ի շիրմէն.
 Թիթեռն անկած անմահութեան օրինակ.
 Որ նախ 'ի տեղմ անփառունակ սողոսկէր,
 Արդ նորոգեալ 'ի ծաղկանոցս վայելէ,
 Յոսկի բաժակ 'ի ծաղկանց փունջ սրնանի,
 Պճնեալ զարդուք յօդս սաւառնեալ զեղափայլ:

Կերպացեալն էր վերուք՝ ըզմարդ թողուցու
 Ի հող մահու յոնջութիւն վարատեալ:
 Անձնիւր մարմին յառնելոց է օգիական
 Անձնաւորեալ կերպամբն յատուկ իւրնախակին
 Ի հասակի չափու բանին կատարման.
 Զառակ հատին տէրունական բեր 'ի յաշ.
 Թէ ոչ անկեալ մեռանիցի ոչ յառնէ,
 Թէ բուսականք մեռեալք յառնեն զեղազարգիւ
 Զմարդ մասնակցեալ իւրոյ Հոգւոյն աղարտել.
 Այս խելայեղ ծնունդ մտաց հայհոյանք,
 Զանմահութիւն հոգւոյն նոյն իսկ բանիբունք,
 Հեթանոսաց ոչ կասէին հաւաստել,
 Արիստոտէլ և Սենեկա և Պլատոն.
 Մարդ մասնակից անմահ հոգւոյն Աստուծոյ,
 Կեայ մշտնջեան, եթէ բարի եթէ չար,
 Զորինչ գործեաց իւրով մարմնով յաստի կեանս
 Սօցէ անշուշտ արդարադատ հատուցումն,
 Այս դատակնիք աստուածային անաչառ:
 Եթէ նպատակ քրտանցդ առնուս ըզհոգիդ,
 Զյաւերժականն անտի քեզ կեանս հնձեցես.
 Թ'անկողրականն ընդ այս կենաց կռեցեր,
 Անկար 'ի հաղբս յաւիտենից օրսողին:
 Կնիք բանիցս հաստատութեան բեր ածից.
 Աստեօքս և եթ վայելողացն ըզվախճան.
 Եկ Մեծատան տուր ձայն 'ի գիրս աւետեաց,
 Որ 'ի դժոխոց դաշս 'ի յերկինս ամբարձեալ,
 Ո՛հ ըզզրկեալն 'ի սեղանոյն փշրանաց
 Աբրահամու տեսեալ 'ի գոգն հանգուցեալ,
 Զուր զովացման ծաղիւ մատին աղերսէր

Եւ զհեռացումն եղբարց անէջ 'ի հըրոյն,
 Ու ժգին ազգմամբ քարոզութեան Ղազարու,
 Չեն պէտք ըզձայն ժխտողական քեզ կրկնել,
 Զօրէնս յիշեալ և զմարգարէս՝ չատ ասէ.
 Նոքրմբ անշուշտ թէ լուսեցն փրկեսցին,
 Ի մեռելոց հաւատասցեն ոչ ումեք.
 Թէ Գրիստոսի ճշմարտապէս Քրիստոսեանք
 Ի մեռելոց հաւատային յարուցեալ,
 Այլակերպեալ ոչ տապալէր վերիվայր
 Կարգ գեղեցիկ քրիստոնէից փրկութեան:
 Կալ դու զօրէնս 'ի Քրիստոսէ պատուիրեալս
 Առհաւատչեայ յաւերժական քեզ կենաց.
 Հողի անմահ բանականաց հաւատա:
 Գուցէ խաբէ առուգութիւնդ առօրեայ,
 Հասեալ կենաց յանկարծական յետին ժամ
 Մինչ երկարեալ դեռ յուսայր մարդ յամս ամաց,
 Հրեշտակ գուժկան ոգեպահանջ ժամանէ.
 Անաչառ է, չառնէ երես մաղթանաց:
 Է յետ յանցման դատակնքեալ մահ մարդոյ,
 Ամենեցուն է այդ պայման հասարակ.
 Առ ինչ չըփոթ, վասն էր խուճապ տաղնապիչ,
 Կարծես եհաս անժամ եզիտ անպատրաստ.
 «Յորում ժամու ոչ կարծիցէք» Տէրն ասաց.
 Յամենայն ժամ պատրաստ լինել հրամայէ.
 Էր քեզ չնորհեալ կեանք բազմամեայ շահաւէտ,
 Զինչ շահեցար, յումպէտ չուայլեալ վատեցեր.
 Ի ճանապարհ հանդերձիս գնալ, զոր չգիտես,
 Արդարութեան ատենան ահեղ բացեալ կայ,
 Եւ դատաստան մարդկանն անղեղջ՝ անաչառ,

Որոց հոսանք չնորհաց հեղեալ սրբարոր,
 Վատախտաբար 'ի վայելից զրկեցան,
 Տես զմարդն անկեալ յօրհասական 'ի մահիճս,
 Աչկունք սորեալք, չըթունք անշարժք թալկացեալք,
 Լեզուն 'ի քիմս անխօս կցեալ, դէմք թօշնեալք,
 Ի գոյն տհաճ կենաց պատկերն անցելոյն,
 Եւ ներկային մեռելատիպ զըժնդակ,
 Յետին ըռպէք սահեալ երազ մահաբեր,
 Զապագային զերկիրն ազդեն սոսկալի,
 Զանտանելի յաւերժական տանջանաց,
 Ըզչունչն յետին կայ մերձ քաղել քահանայն,
 Ունկամբ ճգնեալ բան մի լսել կիսհագագ,
 Ճգնեալ ընդվայր վաստակաբեկ հեռանայ,
 Ընդ միտ ածեալ զՍամուէլին առ Սաուղ
 Ի քէն, ասէ, Աստուած մեկնեալ հեռացեալ,
 Է՞ր անհանգիստ զիս 'ի չիրմէս արարեր.
 Տես զյերկինս չունչն հեծկտանօք արձակէ,
 Գնաց անդարձ յաւիտենից 'ի տուն իւր:
 Յայսվայր բաւէ մեր տեսութիւն ներեալ մեզ
 Դատակնքոյն վըճիռ թողցի Արարչին:
 Ի պատկերէս թէ սոսկացիր, ծերունիդ,
 Ի նմանատիպ յուղոյդ դարձո զքայլ ոտիցդ:
 Տես աննման այդմիկ զօրհաս արդարոյն.
 Արդարն հասեալ խնդայ կենացն 'ի վախճան,
 Ըզկէտն իւրոց ըզձից գիտէ հըրճուանօք,
 Հանդարտ սրտիւ մտօք յանդոյր սրտական
 Բիւր համբուրիւ տենչայ փութով ժամանումն,
 Այն էր նորին կենացն ողջոյն նըպատակ.
 Անցեալ աւուրցն ոչ այլայլեն յիշատակք,

Ըզներկայիւ փարի զըւարթ յաղթական,
 Հանդերձեւոյն ակնկալեալ յունալիր:
 Օրհասական կնճիւղք 'ի դէմս չիք նորին,
 Ոչ յուսահատ սովորական երեւոյթ:
 Աչք կ'իսաբաց քաղցրահայեացք զըւարթունք,
 Շրթունք կարմիր իբրեւ ըղլար, այտք փայլունք,
 Բանք բերանոյն աստուածայնոյ սրբաբան,
 Հրեշտակակերպ 'ի լոյս կարծես փայլակեալ,
 Եւ անմռունչ չնչէ զհոգին տըւողին,
 Յուրախութիւն Դասուց երկնից Հրեղինաց,
 Ո՛հ տենչալի չիցէ՝ այս մահ, ծերունիդ,
 Ո՛ տայր այսգոյն մահ կնքեւոց համայնից:
 Աւազանին պայմանն է մեր փրկութիւն,
 Կնիք սրբաբար տպաւորեալ 'ի հոգի,
 Քրիստոսագգեացք լինիմք մարդիկ երկրաւորք
 Ճախրեալք 'ի դասս Հոգեղինացն հոգեղէնքս,
 Մեծին շնորհաց եղեալ ժառանգք Քրիստոսիւ,
 Հոգւով նորին որդեգրաբար բաժանորդք
 Արքայութեան փառացն երկնից անսահման:
 Հրաժարելոցն երդմամբ աստի զբաղմանց
 Երդմնազանցից անհնար է փրկութիւն:
 Զանալ են պէտք զերգմունս պահել արեամբ չափ
 Նահատակեալ յաղթեւ եղծեալ բընութեան:
 Է երդմնագանց, որ լոկ զբաղի զարտաբնովք,
 Անփոյթ եղեալ ըզխրկարար պիտոյից:
 — Պարարէ՛ զիւր մարմին որդանց առ 'ի կեր,
 Իցանկութիւնս մի ասեն գիրք ինամ տայք մարմնոյ.
 Դա հակառակ մահացողման անփոյթ լեալ,
 Քրիստոսական հոգւոյն գտեալ դժպընի,

Զաւետարանն ինքեան օտար համարք
 Սնուր եղեալ աստուածային հրահանգաց,
 Ի հաւատոյս նա դայթիզայթ երկմբաի,
 Միայն աստեօք չափէ ըզկեանս անվախճան,
 Հանդերձեւոյ 'ի ստոյգ յուսոյն վրիպեալ,
 Զհաճոյս կամացն ինքեան առնու ճշմարտակէ:
 Որոտան գիրք հուր բորբոքեալ գեհնի,
 Մեղաւորաց ու անհաւատից 'ի միասին:
 Նա ոչ փոխէ ըղբայլս ոտին զարտեւղի,
 Զերկիւղածովք զսրբովք ծիծաղի:
 Անմահ կարծէ, ոտամբ միով ըզխրիմ:
 Միւսով կոխեալ զեղըր նորին, Թ'երերի,
 Մահուամբ երթալ յոչընճութիւն երաղէ,
 Զողւոց ժխտեալ զանմահութիւն խրոխտանոյ,
 Խուն գիտութեամբ ամենայնի խելամուտ
 Զանձն համարի, ու անսահմանին վերտհաս,
 Բարձրամտութեամբ Բելիարոյ համամիտ:
 Ըզքեզ որսալ ճգնի ոստիւն յիւրդարան,
 Իբրեւ առիւծ չուրջ գայ կրանել անմռունչս
 Բիւր տեսարան հանդէպ հեղեալ հաճոյից,
 Կաց հակառակ կալ 'ի զիմիւ յաղթական:
 Ծանիր ըզքեզ, ոյր 'ի պատկեր ստեղծար,
 Առ ինչ ըզքո՞ Տէրն ըզքեցաւ ըզպատկեր,
 Դուով անմահ Հօր փառակից համագոյ,
 Գառն անարատ բարձեալ ըզմեղս աշխարհի,
 Զինքն հաշտութեան մատոյց գենմամբն յողջակէդ
 Զաղխեալ զրունս եբաց զերկնից մեզ 'ի մուտ,
 Զելից ուղին գնացիւք հետոցն ուղղեալ մեզ:
 « Ես ճանապարհ ճշմարտութիւն եմ և կեանք »

Ասաց կնքեաց, չիբ չեղեցոց փրկութիւն:

Այսչափ գրեանք են ո՞ր հանճար իմաստնոց
Ապահովեաց փրկութիւն մեզ ու անմահ կեանս.

Այլ որ ասաց, « Ես Տէր մահու և կենաց »
Նա անմահ միայն, ամենեքեան մահացուք:

Որ չունի ինքն ո՞րպէս այլոց տալ կարէ.

Մի հաւատար բանից գրեանց սըթեթ,
Զեղծ բարոյից փոխման սովերք նողկալիք,
Ճոռոմաբան փիլիսոփայք սընսպարծք,
Խորիստ չաղակրատք, պատգամախօսք իմաստակք:

Պատանեկաց ժամանակիս խանգարումն
Առասպելեալեալ գրեանք մոգիչ թիւնալից,

Կեղծիք սատարք անկեալ մոլի բնութեան,

Ի խորս դրոշմեալ զուղիւղ մտացն այլայլէ:

Ըղմանկութեան ոտնահարեալ ըզհրահանգս,

Ընձիւղ դժպըհի վերաբուսեալ խորարմատ,

Ախտից հանուրց զանձն հանդերձէ յողջակէզ.

Յաւազանին զրկեալ համբուն 'ի շնորհաց,

Ընդ անբանից զպատիւս փոխէ մարդկութեան:

Ասաց Որ էն ճշմարտութիւն և կեանք նա,

« Երկինք երկիր անցցեն, բանք իմ ոչ անցցեն »:

Աստուած զաշխարհս իմաստութեամբ հրաշացոյց,

Ի նպաստ մարդոյն եդ 'ի կարգի զամենայն.

Ամենայն ինչ յիւրն ընթանայ նրսպատակ,

Յերկինս աստեղք մոլորական փոփոխմամբք,

Երկիրս ինքնին 'ի թաւալմանն որոնէ:

Մարդ ուղևոր առ նոյն ուղղէ զբայլս ոտից.

Զիբ ոք ուրեք հաճ և հաւան ընդ կեանս իւր:

Յափրեցեցոց չքեղափայլ յարբունեաց

Յանսպատըսպար կարօտն աւուր պարենի:

Յիւրեանց վախճան ծառք հառանեն, զխտեալ տես,

Փըթթին ծաղկօք ոստովք պճնին պողալիցք.

Ի տերևոց թափուր անշուք մերկանան,

Մինչև առ նոր եղանակ կան դադարեալ:

Թէ մարդ՝ պատկեր Հաստչին չհասցէ առ վախճան,

Զինչ այն իցէ, զինչ կեանք նորուն եղկելի,

Յարդանդէ մօրն՝ յարգանդ հողոյ վարատեալ,

Ո՛ւր հանգիցէ հոգին անմահ բանաւոր,

Յոչընչութիւն, այս անպատկան Ստեղծողին,

Որ զիւր հոգին փըշմամբ 'ի նա հաղորդեաց.

Ու առեցելովն 'ի մէնջ ուսոյց մեղ զուղին,

Կերպմամբ նորին զընթացս ուղղել մարդոյ հարկ:

Անդրժեղի դաշն է կենաց համայնից

Մկրտեցոցն ուրացութիւն անձնական.

Տէրն արժանի ըզնա ևեթ համարի

Որդեգիր Հօրն երկնաւորի և ժառանգ.

Հանգունատիպ ինքեան առնել զմեղ կամի.

Խաչիւ պսակեալ զկարիս հերքել ըզմարմնոյ,

« Որ ոչ առնու զխաչ իւր և գայ ըզհետ իմ՝

Զէ ինձ, ասէ, ո՞ ոք և է՝ արժանի ».

Խիստ պահանջումն, ուժգին հրաման վճռական.

Այսու ևեթ ապահովի ուղևորն

Ակնկալեալ անմահ կենաց յետ աստեացս,

Անսուտ բանից հանուրց Հաստչին 'ի հաւատս: [է,

Մարդ անձնասէր բաղմաստուածեան կռապաշտ

Պաշտեալ զհաճոյս կարեաց մարմննոյն աղցաւոր,

Զոր տարագրէ համբուն հոգին Քրիստոսի.

Որ Աստուծոյ հոգւով վարին՝ են նորա

Որդիք ժառանգք արքայութեան սեփական,
 Որ ոչ ունի ըզսուրբ հոգին Քրիստոսի,
 Սա չէ նորա, տարամերժի 'ի հօտէն,
 Ընդունարան Հոգւոյն սրբոյ մարդն անմեղ,
 Ի բազմահնար չարարութեամբն հեռանայ,
 Ծանխի դքեզ, ստացուած ես սեպհական,
 Գնեալ անգին արեամբ Որդւոյն Աստուծոյ.
 Յերկնից իջեալ ուսոյց կենաց զեղս մարդկան.
 'Ստ օրինակին պարտիս գնալ Ուսուցչին:
 Բարձր օրինակ առաքինւոյ, ճգնողի,
 Սնկեալ բնութիւն երկաքանչիւր հակառակ.
 Ի Սինա լեառն Տէրն հրամայէր Մովսէսի,
 « Որպէս ցուցաւ նոյն օրինակ արասցես. »
 Հանգոյն և ես թէ կրկնեցից աստ 'ի դէպ,
 Որպէս տեսեր 'ի լեառն օրհնեալ Գողգոթայ
 ԶԱստուածորդին բազկատարած 'ի խաչին
 Նոյնօրինակ նըմին պարտիս խաչակցիւ:
 Դարձեալ ուրեմն ծանիր ըզքեզ, կրկնեցից,
 Որպէս տեսեր 'ի լեառն սիրոյ Գողգոթայ,
 Զայդ օրինակ, որպէս ցուցաւ պահանջին,
 Թէ 'ի հնումն ըստուերակերպ երնջոց
 Զձև խորանին գըծազրեաց մատուցման
 Ճարտարապետն Աստուած ճշգրիտ պահանջմամբ
 Մեք որջափ ևս Երրորդութեան խորան լեալքս.
 Ըստ պատգամաց դրոշմեալ 'ի գիրս աւետեաց,
 « Որ պահեսցէ զբանն իմ առ նա եկեսցուք,
 Եւ օթեան մեզ առ նըմա արասցուք »
 Որջափ ճշգիւ քան զխորանին հրամայեցն
 Օթեան զմեզ Երրորդութեան հանդերձել

Փութալ պարտիմք 'ի տիպ ճշգրիտ գծազրոյին,
 'Ստ օրինակին զոր գծազրեաց 'ի լերին
 Ճարտարապետն յարկն ոռոգ Գողգոթա:
 Տես, արասցես 'ստ օրինակին, որ ցուցաւ,
 Այլապք ումեք չիք փրկութիւն մահացուաց.
 Խաչեալ Քրիստոս մեր փրկութիւն և մեր կեանք,
 Թէ զհետ երթամք նորին բանից և շաւղաց:
 Աստեղագէտ թէ լինիցիմք հանճարեղ,
 Թէ նբամիտ փիլիսոփայ գերիմաստ,
 Զոհել պարտիմք ըզգիտութիւնս համայնիւ,
 Գերեւ ըզմիտս ուղղել ըզվարս ըստ շաւղաց,
 Քրիստոսական երկրպագել հաւատոց,
 Հաւատացեալ սրտիւ մոռք և վարուք.
 Բանիւ ևեթ չէ բաւական հաւատալ,
 Առանց գործոց մեռեալ զհաւատս ասեն գիրք:
 Ուրեմն զքեզ ծանիր, ո՛վ մարդ քրիստոսեան.
 Բեր զառաջեալդ զպատկեր կենացըդ ցայսօր.
 Ո՛րպէս անցին աւուրք տըհաս մանկութեանդ,
 Յարբունս հասեալ իբր անցուցեր դու զաւուրս,
 Ուժգին կրից կարեացդ եղեալ խաղալիկ,
 Իբր օգաչու խըրոխտ անսանձ երկվար,
 Յաղո աղուական կրից մոլեալ զերթ արբչիւ,
 Յանգերձ չղթայս պրկեալ գերի զգայութեան,
 Գուցէ այսպէս ցամա ծերութեան դու հասեր,
 Յերբ տառամեալ յերկրայս եղեալ խաղասցես,
 Այսօր բարի, վաղիւ յոռի անձնասէր.
 Ե՛րբ անձնուրաց կեանս վարեցես նուիրականս.
 Ուղևոր ես քաղաքացի երկնային,
 Մի՛ 'ի ստացուածս և ընտանին վստահիր,

Զորս 'ի մօտոյ թողցես լըբցես յաւիտեան,
 Ըստ օրինաց թէ ոչ նորիմք վարեցար,
 Իբրեւ տնտես պահանջեսցիս անիրաւ,
 Այժմէն փութա յամենայնէ հրաժարել,
 Զի մերկ եկիր յաշխարհ և մերկ գնալոցդ ես,
 Թէ անինչ ես յայսմ աշխարհիս և անոր,
 Անձին և եթ համարս տալոց ես անդէն,
 Հայեաց 'ի քեզ, եթէ Տէր ես ընտանեաց,
 Եղեր արթուն մեծի փոքու խնամատար,
 Թէ ես ընչեղ, իւ ըստացար, քննեա տես,
 Եթէ զրկմամբ, Զաբէոսի հետեւեաց,
 Արդարացաւ նա չորեքիկն հատուցմամբ,
 Ի հանդերձեալն ինչք քեզ չօգնեն տուգանացդ,
 Կալ հանդէպ քո զատեանն ահեղ անաչառ,
 Իբր 'ի ժամուն գոհանալիր հաճ գտեալ,
 Ճգնեա այժմէն զանձինն հաշիւ գէթ դիւրել,
 Թէ դպրութեան ես աշակերտ, առ զմատեանն,
 Անտի ուսցիս ըղձանապարհ փրկութեանդ,
 Անդ տեսցես իբր 'ի հայեւոջ որպէս եսդ,
 Եւ ուղղեսցես զընթացս անձին ըստ գրելոց.
 Թէ տգէտ ես և դպրութեան անտեղեակ,
 Գիտ հմուտ զըպիր, ոյր զիտութեան վտառհ ես,
 Բաց ըզխորհուրդ սրտիդ ուսիր 'ի նմանէ
 Քանի՜ թերի յօրինակէն փըրկչիդ կաս,
 Փութա, փութա 'ի նմանութիւն տըպագրին,
 Ըզգեցեալ ես ըզՔրիստոս, բայց մերկ 'ի Հոգւոյն,
 Ըղէես ժամու 'ի յայտնութեան լըռութիւն
 Ըղձիւք ունել քեզ կամէի 'ի ժամուս,
 Իւ մերկացեալ լուսով Բարձանց 'ի զըտղմանց,

Ի ստապատիր անըջական երազոց,
 Եւ ըսթափեալ 'ի ննջմանէ թմբութեան,
 Ի խոր սրտիդ բողբոջն կրից դեռ գտցես,
 Եւ կարեւէր խոցողածս կարեաց նողակալիս,
 Այս լոյս մտաց է փրկութեան կենսառիթ,
 Հառագայթեալ յաստուածային խընամաց,
 Շնորհք մասնաւոր առատածեռեալ ընտրելոց,
 Զարթիր, ով մարդ, թափեա իքէն դժուս մըտաց,
 Ծանիր ըզքեզ, դու յամս հասեալ ծերութեան,
 Զաւաղանին թաղաղեղեցեր պատմութեան,
 Աղէ դարձեալ ագիր զհանգերձ հարսանեաց,
 Զի մի անկցիս հրաւիրելոցն 'ի դասուց,
 Մարդ աշխարհի հանդերձելոյ ծանիր զքեզ,
 Ի նոյն ըզքեզ մաքրագործեալ պատրաստեա,
 Ծանրաբեռնեալ 'ի ծայր ուղւոյդ մերձեցար,
 Մարմինդ հողոյ, հոգիդ դարձցի առ Աստուծոյ,
 Մերձ է վայրկեանն ատենական յաւերժից,
 Եւ անհրաժեշտ հըսկէ անդու ըզգլխովդ,
 Կրկին պայմանք յաւիտենից անփոփոխ,
 Հանդերձելոյ անմահ հոգւոյդ աշխարհի,
 Մին վայելից միւսն ահագին տանջանաց,
 Զգեցոյց տըկար սեռի անգամ գօրութիւն,
 Յոչինչ զըրել ըզջար տանջանս և ըզմահ,
 Գեր 'ի վերոյ քան զդիւցազունս հինաւորոց,
 Վերաբերեալ 'ի դասս երկնից Հրեղինաց,
 Ծանիր և դու ըզքեզ նոցուն 'ի կարգի,
 Յերբ զբաղեալ ունայնութեամբ տատանիս,
 Յայսօր, ըզխնամս հիմ մոռացար Հանտողին,
 Ի գերելոց իւրով արեամբն ես գնեալ,

Խզեալ զկապանս անյաղթական զօրութեամբս և
 Քաջ լեր. ոստիր 'ի պատենէդ մահացու
 Շիջի՛ այժմէն զհուր գեհէնին արտասուօք,
 Ովիրանաւ անդ կոհակօք ոչ շիջի,
 Լաց 'ի սրտի, առ ողորմածն հառաչեալ,
 Ողորմութիւն բազկատարած ընդգրկէ,
 Արդարութիւն պատահեսցի անողորմ,
 Դու ոտնհարեալ ըզնըպատիւք փրկութեանդ,
 Յաւեթականն ընդ վայրկենին կռեցեր
 Չանանց վայելա ընդ անցաւոր հաճութիւնս,
 Մի վրէժատիր թէ սթափեցար անապանս,
 Ըզմետաստն ժամու փոխն վաստակեալքն
 Յառաւօտէ ընդ քրտնելոցն հաւասար,
 Արդարութիւն աստուածային Օրէնսդրին
 Տես զիջանի ամենեցուն փրկութեան:

Քրիստոնէից ընթացք կենաց խանգարեալ,
 Աւետեաց գրոց քարոզութեանն անլսողք,
 Թերադրանաց անկեալ բնութեան 'ի հրապոյր,
 Ըզհանդերձեալ ոչնչութեամբ վրձարեն,
 Դու լեր ըզգոյշ օրինակիդ նմանութեան,
 Փութա այժմէն գէթ անապան հասանել,
 Աուրք կռիւն 'ի ձերութեան ընդ ամաց,
 Չերկմտութիւն 'ի քէն 'ի բաց թօթափեալ,
 Ըստ հաւատոցդ առցես անշուշտ փոխարէն:

Քրիստոսական կրօնից պատճառ դեղւման
 Թերեհաւատ ընթացք կենաց աշխարհիս.
 Աշխարհս հանուր 'ի սուրբ կրօնից պակասեալ,
 Ինքնահնար եղծեալ կրօնիւք մաքառի,
 Ի վարչութեանց մերժեալ անգամ ըզսուրբ կրօնս:

Երբեմն հիմնեալ արքայական գահոյիւք,
 Զարդիս ըզնոյնըս քայքայել ձեռնարկի.
 Երբեմն 'ի գլուխս հաւատացեալ արքայից
 Պանծայր 'ի թագս կաթողիկէ սուրբ նըշան
 Այսօր յեղջիւրս դիւաց կանգնին ինքնագլուխ
 Աթոռք չեղեալք հակառակեալ Աթոռոյ,
 Ծէսք ըստ քմաց Առաջնորդաց ծամաձուեալ,
 Յուղղադաւան միութենէն երկպառակք,
 Ո՛ւր Քրիստոսի կամացն Օրէնք կատարեալ,
 « Որպէս մի եմք, մի եղիցին և սղբա »
 Ո՛ւր սէր անկեղծ ատելութեան յաղթական,
 Նըշան իւրոցն օրինադրեալ 'ի Տեառնէ.
 Սէր է Աստուած նովին հաճի նա ընդ մեզ,
 Գաղջն 'ի սիրոյ է յԱստուծոյ հեռացեալ,
 Եղծեալ պատկեր, օտարոտի արարած:

Ըստ սէր Հաստչին զամենեւին դու գգուեալ,
 Լեր մարդասէր բարձու հիքի անխտիր.
 Եւ նմանեսցիս Խաչեցելոյն վասն հանուրց:
 Դարձեալ ծանիր, մարդ, նորոգեալ շնորհօք,
 Զրով Հոգւով փոխարկեբալեալ 'ի Քրիստոս,
 Մի մերկանար ըզսուրբ Հոգին փրկարար,
 Չանծամբ արկեալ զաղտեղութիւն մեղանաց,
 Անկեալ բնութիւն շնորհաց ընդդէմ մաքառի,
 Պինդ կալ ըզշնորհս անկեալ բնութեանդ դիմա-
 Մարդ հանդերձիս յաւերժական վայելից. [մարտ,

կնիք տողիցըս լիցին բանք Իմաստնոյն,
 « Վախճան բանիս, զամենայն ինչ աղէ լուր.

Ի Տեառնէ դու երկիր պահեա զպատուիրանս,
Զի այս է մարդն ամենեկին զխտասջիր »:

Ստեղծեալ մարդոյ օրինադրեալ այս պայման.
Նորոգելոյն օրէնք Սիրոյ յաւելուած:
Բաւ է ցայս վայր որչափ ներեաց ինձ տողել
Ձեռք դողդոջուն անցեալ տիոց հասակիս,
Թողեալ Եղբարց 'ի հիւսս բանից ժրագունից.
Ըստ ծրագրին 'ի վեմագոյնս նըկըրտել,
Ծանուցանել մարդոյ զիւր յարգ յԱրարչէն:

ՎԵՐՁ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0313050

19. 162